

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

**برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.)
سیاست گذاری سلامت**

(مشخصات کلی، برنامه، سرفصل دروس و نحوه ارزشیابی)

مصوب هفتاد و دومین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

مورخ ۱۳۹۷/۱۲/۱۲

رای صادره در هفتاد و دومین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ ۱۳۹۷/۱۲/۱۲ در مورد

برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) سیاست گذاری سلامت

۱- برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) سیاست گذاری سلامت با اکثریت آراء به تصویب رسید.

۲- برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) سیاست گذاری سلامت از تاریخ ابلاغ قابل اجرا است.

مورد تأیید است

دکتر سید حسن امامی رضوی
دبیر شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی
ترتیب

مورد تأیید است

دکتر جمشید حاجتی
دبیر شورای آموزش علوم پایه پزشکی،
بهداشت و تخصصی

مورد تأیید است

سید
دکتر باقر لاریجانی

معاون آموزشی

و دبیر شورای آموزش پزشکی و تخصصی

رای صادره در هفتاد و دومین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ ۱۳۹۷/۱۲/۱۲ در مورد برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) سیاست گذاری سلامت صحیح است و به مورد اجرا گذاشته شود.

دکتر سعید نمکی
وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و
رئیس شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

بسمه تعالی

برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) سیاست گذاری سلامت

رشته: سیاست گذاری سلامت

دوره: دکتری تخصصی (Ph.D.)

دبیرخانه تخصصی: دبیرخانه شورای آموزش علوم پایه پزشکی، بهداشت و تخصصی

شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی در هفتاد و دومین جلسه مورخ ۱۳۹۷/۱۲/۱۲ بر اساس طرح دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) سیاست گذاری سلامت که به تأیید دبیرخانه شورای آموزش علوم پایه پزشکی، بهداشت و تخصصی رسیده است، برنامه آموزشی این دوره را در پنج فصل (مشخصات کلی، برنامه، سرفصل دروس، استانداردها و ارزشیابی برنامه) بشرح پیوست تصویب کرد و مقرر می دارد:

۱- برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) سیاست گذاری سلامت از تاریخ ابلاغ برای کلیه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند لازم الاجرا است.

الف- دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی که زیر نظر وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اداره می شوند.

ب- موسساتی که با اجازه رسمی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و براساس قوانین، تأسیس می شوند و بنابراین تابع مصوبات شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی می باشند.

ج- مؤسسات آموزش عالی دیگر که مطابق قوانین خاص تشکیل می شوند و باید تابع ضوابط دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران باشند.

۲- از تاریخ ابلاغ این برنامه کلیه دوره های آموزشی و برنامه های مشابه مؤسسات در زمینه دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) سیاست گذاری سلامت در همه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی مذکور در ماده ۱ منسوخ می شوند و دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی یاد شده مطابق مقررات می توانند این دوره را دایر و برنامه جدید را اجرا نمایند.

۳- مشخصات کلی، برنامه درسی، سرفصل دروس، استانداردها و ارزشیابی برنامه دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) سیاست گذاری سلامت در پنج فصل جهت اجرا ابلاغ می شود.

اسامی اعضای کمیته بازنگری برنامه آموزشی رشته سیاست گذاری سلامت

در مقطع دکتری تخصصی (Ph.D.)

خانم دکتر لیلا دشمنگیر	علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تبریز
آقای دکتر ابوالفتح لامعی	علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تبریز
آقای دکتر علی اکبری ساری	علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران
آقای دکتر سید رضا مجدزاده	علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران
آقای دکتر حمید رواقی	علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران
آقای دکتر علی فخری	علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی کاشان
آقای دکتر جعفر صادق تبریزی	علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تبریز
آقای دکتر آرش رشیدیان	علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران
آقای دکتر امیرحسین تکیان	علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران
آقای دکتر وحید یزدی فیض آبادی	علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی کرمان
آقای دکتر رحیم خدایاری زرنق	علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تبریز
آقای دکتر رحیم سهرابی	علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران
خانم دکتر میتو علی پوری سخا	علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران
خانم دکتر حکیمه مصطفوی	علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهیدبهشتی
آقای دکتر بهزاد تجفی	علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تبریز
آقای دکتر بیژن گرایلی	علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مازندران

همکاران دبیرخانه شورای آموزش علوم پایه پزشکی، بهداشت و تخصصی

خانم دکتر شهلا خسروی	علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران
خانم دکتر فرحناز خواجه تصیری	علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران
خانم دکتر معصومه خیرخواه	علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران
خانم لیلا طیبی	کارشناس دبیرخانه شورای آموزش علوم پایه پزشکی، بهداشت و تخصصی

همکاران دبیرخانه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

آقای دکتر سیدعبدالرضا مرتضوی طباطبایی	معاون دبیرخانه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی
خانم راحله دانش نیا	کارشناس مسئول دبیرخانه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی
خانم زهره قربانیان	کارشناس دبیرخانه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

سایر اعضای هیات علمی برای تقدیر و تشکر که در داوری های برنامه آموزشی رشته سیاست گذاری سلامت در مقطع دکتری تخصصی (Ph.D) شرکت داشتند به شرح زیر می باشد:

- آقای دکتر شهرام توفیقی
- خانم دکتر حانیه سادات سجادی
- آقای دکتر جواد بابایی
- آقای دکتر عباس وثوق مقدم
- خانم دکتر بهاره یزدی زاده
- خانم دکتر لیلا رائنده کلانکش
- آقای دکتر علیرضا محبوب اهری
- آقای دکتر محمد اصغری جعفرآبادی
- آقای دکتر آیت احمدی
- آقای دکتر محمدحسین مهرالحسنی
- آقای دکتر پیمان رضایی
- آقای دکتر مهران سیف فرشید
- آقای دکتر کیومرث اشتریان
- علوم پزشکی بقیه الله (عج)
- علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران
- علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تبریز
- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی
- علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران
- علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تبریز
- علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تبریز
- علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران
- علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی کرمان
- علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تبریز
- علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تبریز
- دانشگاه تهران

لیست اعضا و مدعوین حاضر در دویست و یازدهمین

جلسه شورای معین شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ ۱۳۹۷/۱۰/۳۰

حاضرین:

- خانم دکتر هستی ثنائی شعار (نماینده معاونت بهداشت)
- خانم دکتر الهام حبیبی (نماینده معاونت تحقیقات و فناوری)
- خانم دکتر مهرناز خیراندیش (نماینده سازمان غذا و دارو)
- آقای دکتر فرهاد ادهمی مقدم (نماینده‌گی از معاون علوم پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی)
- آقای دکتر اسماعیل ایدنی
- آقای دکتر غلامرضا اصغری
- آقای دکتر مهدی تهرانی دوست
- آقای دکتر محمدتقی جغتایی
- آقای دکتر محمد جلیلی
- آقای دکتر سیدجواد حاجی میراسماعیل
- آقای دکتر سیدعلی حسینی
- آقای دکتر آبتین حیدرزاده
- آقای دکتر سیدحسین امامی رضوی

مدعوین:

- خانم دکتر لیلا دشمنگیر
- آقای دکتر علی اکبری ساری
- آقای دکتر سیدعبدالرضا مرتضوی طباطبایی

لیست حاضرین شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی در زمان تصویب برنامه آموزشی

رشته سیاست گذاری سلامت در مقطع دکتری تخصصی (Ph.D.)

حاضرین:

- آقای دکتر ایرج حریرچی
- آقای دکتر باقر لاریجانی
- آقای دکتر علیرضا رئیسی
- آقای دکتر قاسم جان بابایی
- آقای دکتر رضا ملک زاده
- آقای دکتر حسین رستگار (نماینده سازمان غذا و دارو)
- آقای دکتر ناصر استاد
- آقای دکتر حمید اکبری
- آقای دکتر غلامرضا اصغری
- آقای دکتر اسماعیل ایدنی
- آقای دکتر علی بیداری
- آقای دکتر حسن بهبودی
- آقای دکتر مهدی تهرانی دوست
- آقای دکتر محمدتقی جغتایی
- آقای دکتر جمشید حاجتی
- آقای دکتر سیدجواد حاجی میراسماعیل
- آقای دکتر سیدعلی حسینی
- آقای دکتر غلامرضا خاتمی نیا
- آقای دکتر حسن رزمی
- آقای دکتر سیدمنصور رضوی
- آقای دکتر محمدرضا صبری
- آقای دکتر خیراله غلامی
- آقای دکتر اکبر فتوحی
- آقای دکتر عباس منزوی
- آقای دکتر فریدون نوحی
- آقای دکتر سیدحسن امامی رضوی
- آقای دکتر سیدعبدالرضا مرتضوی طباطبایی

فصل اول
برنامه آموزشی رشته سیاست گذاری سلامت
در مقطع دکتری تخصصی (Ph.D.)

نظام سلامت نیازمند افرادی است که با تکیه بر دانش و مهارت‌های خود، قادر به تحلیل و ارزشیابی سیاست‌های اتخاذ و اجرا شده در این حوزه باشند و در عین حال در راستای تدوین سیاست‌های کلان سلامت مناسب نیز ایفای نقش نمایند. شایان ذکر است این نیاز مدت‌هاست که در دانشگاه‌های سایر کشورهای جهان احساس شده و دوره‌های آموزشی مختلفی در زمینه سیاست‌گذاری سلامت با گرایش‌های مختلف طراحی و اجرا شده است. سیاست‌گذاری در سلامت به عنوان یکی از حلقه‌های مدیریت نظام سلامت، در دهه‌های اخیر در کشور ما نیز مورد توجه قرار گرفت و نیاز به تربیت دانش‌آموختگان این رشته احساس گردید. در پاسخ به این نیاز، «دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) رشته سیاست‌گذاری سلامت» در دانشگاه‌های علوم پزشکی راه‌اندازی و براساس برنامه آموزشی مدون تربیت دانشجویان انجام شد. اکنون با گذشت مدت زیادی از زمان تدوین اولین برنامه درسی این رشته و با توجه به نیازهای جدید که تغییر در توانمندی‌ها و مهارت‌های دانش‌آموختگان این رشته را ضروری می‌سازد، لازم است محتوای برنامه درسی بازنگری شود و آموزش دانشجویان این رشته متناسب با انتظارات و نیازمندی‌های جدید انجام گیرد. بر این اساس ضرورت بازنگری برنامه درسی دکتری تخصصی (Ph.D.) رشته سیاست‌گذاری سلامت در تاریخ ۹۵/۸/۴ توسط هیات ممحنه و ارزشیابی علوم مدیریت و اقتصاد بهداشت تایید شد.

بازنگری برنامه درسی رشته سیاست‌گذاری سلامت بر اساس رویکرد برنامه ریزی درسی مبتنی بر توانمندی و ملاحظه الگوی دنیس (Dennis, 1990)، طی چهار مرحله انجام شد. در مرحله اول، کمیته بازنگری برنامه درسی رشته متشکل از استادان و صاحب‌نظران رشته تشکیل گردید. تیم بازنگری در ابتدا به مرور وبسایت دانشگاه‌های برجسته‌ای همچون UCLA, Kansas, Johns Hopkins, Stanford پرداختند که رشته سیاست‌گذاری با گرایش‌های مختلف و یا رشته‌های مشابه مانند سیاست‌گذاری عمومی را ارائه می‌دهند. مستندات و مطالب مرتبط از دانشگاه‌های منتخب در ایران و سایر کشورها استخراج و داده‌های مورد نیاز مرتبط با برنامه درسی جمع آوری گردید.

در مرحله دوم با چند تن از استادان رشته‌هایی که دارای قرابت موضوعی بودند، مدیران وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، سازمان مدیریت و برنامه ریزی، و سازمان‌های بیمه سلامت که در مسند تصمیم‌گیری، سیاست‌سازی و سیاست‌گذاری بودند مصاحبه و نظرات آنان در ارتباط با برنامه درسی و نیز توانمندی‌های لازم برای دانش‌آموختگان رشته سیاست‌گذاری سلامت و معیارها و شاخص‌های ارزشیابی دریافت گردید. به طور همزمان چندین جلسه بحث گروهی متمرکز با حضور دانشجویان دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور که این رشته در آنها دایر بود برگزار و نظرات آنان اخذ شد. همچنین چندین جلسه بحث دور میزی در دانشگاه‌های علوم پزشکی تبریز، تهران و وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی با حضور صاحب‌نظران موضوع برگزار گردید. علاوه بر این بدلیل اینکه امکان حضور دانش‌آموختگان در یک زمان و یک محل مقدور نبود، تعدادی از آنان به روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب و به صورت تلفظی با آنها مصاحبه انجام شد. علاوه بر فرم‌های مشتمل بر سوالات ساختارمند و نیمه ساختارمند از طریق اینترنتی برای دانشجویان و دانش‌آموختگان ارسال و نظرات آنها نیز دریافت گردید.

در مرحله سوم برنامه درسی تدوین شده بر اساس لیست توانمندی‌های استخراج شده از مراحل قبلی در دو مرحله در اختیار چندین نفر از صاحب‌نظران از وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی و اساتید رشته سیاست‌گذاری سلامت قرار گرفت و بر اساس نظرات اخذ شده تعدیل گردید.

در مرحله نهایی، لیست واحدهای درسی در پانل خبرگان متشکل از صاحب‌نظران رشته بازبینی و نهایی شد. لازم به ذکر است در هر مرحله از بازنگری، داده‌ها به صورت محتوایی تحلیل گردید. برنامه درسی تدوین شده پس از نهایی شدن در اختیار کمیته بازنگری برنامه درسی و اعضای بورد تخصصی رشته قرار گرفته و نظرات آنان اخذ و اعمال گردید.

تعریف رشته:

سیاست‌گذاری سلامت رشته‌ای است که ماهیتی چند رشته‌ای (multidisciplinary) دارد و در واقع ترکیبی از رشته‌های مختلف مانند مدیریت، اقتصاد، جامعه‌شناسی، انسان‌شناسی، علوم سیاسی، بهداشت عمومی و اپیدمیولوژی بوده و تصویر جامعی از ساز و کار نظام سلامت و انطباق با سیاست‌های سلامتی ارائه می‌دهد. این رشته با هدف تربیت دانش‌آموختگانی دارای توانایی تحلیل تصمیم‌ها و در عین حال برای ایفای نقش در تصمیم‌سازی و تدوین سیاست‌های سلامتی آگاه از شواهد در سطوح مختلف نظام سلامت طراحی شده است.

این رشته، به آموزش مفاهیم و نظریه‌های مربوط به سیاست‌گذاری و روش‌های تحلیل سیاست و در عین حال شناسایی مسایل و چالش‌های نظام سلامت، هدف‌گذاری و تدوین و ارزشیابی سیاست‌های سلامت، انجام پژوهش و تولید دانش در زمینه‌های کلان مربوط به نظام خدمات سلامت، ارتقا و گسترش کمی و کیفی آن و به کارگیری مطلوب امکانات موجود در جهت رشد و تعالی امور سلامت از طریق اعمال روشهای نوین و پویای سیاست‌گذاری می‌پردازد. مطمئناً سیاست‌گذاری در سلامت مستلزم شناخت حوزه‌های مختلف مرتبط با نظام سلامت و نیز شناخت کافی از زیرشاخه‌های مباحث مربوط به سلامت است. بنابراین لازم است این رشته تخصصی به مسایلی از جمله سیاست‌های سلامت عمومی که بر سلامت، ایمنی و کیفیت زندگی تأثیر می‌گذارد شامل سیاست‌های مربوط به عوامل اجتماعی خارج از بخش سلامت نظیر مسکن، حمل و نقل، محیط زیست و رفتارهای محل سلامت نیز بپردازد.

شرایط و نحوه پذیرش در دوره:

- دارندگان مدارک ذیل می‌توانند در آزمون پذیرش این رشته شرکت نمایند:

مدارک کارشناسی ارشد مدیریت خدمات بهداشتی درمانی؛ اقتصاد بهداشت (تمام گرایش‌ها)؛ مدیریت توانبخشی؛ رفاه اجتماعی؛ برنامه‌ریزی رفاه اجتماعی؛ اپیدمیولوژی؛ مهندسی بهداشت محیط؛ مهندسی بهداشت حرفه‌ای؛ ارزیابی فناوری سلامت؛ آموزش بهداشت؛ آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت، سلامت سالمندی، اکولوژی انسانی، مامایی، پرستاری، سلامت و ترافیک، دکتری عمومی پزشکی؛ دندانپزشکی و داروسازی و دکتری حرفه‌ای علوم آزمایشگاهی، (MBA) مدیریت بیمارستانی و (MBA) مدیریت دارو.

- مدارک کارشناسی ارشد مدیریت بازرگانی، مدیریت اجرایی و MBA صادره از وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در صورتیکه مدرک کارشناسی آنها در رشته‌های علوم پزشکی باشد و دو سال سابقه اشتغال در سیستم سلامت کشور به تایید بالاترین مقام دستگاه مربوطه باشند.

*جهت کسب اطلاعات از آخرین تغییرات در مدرک تحصیلی موردپذیرش و مواد امتحانی و ضرایب آزمون ورودی هر سال تحصیلی، به دفترچه آزمون دکتری تخصصی (Ph.D.) رشته‌های علوم پزشکی مربوط به آن سال تحصیلی مراجعه شود.

تاریخچه و سیر تکاملی دوره در جهان و ایران:

رشته سیاست‌گذاری سلامت از سال‌های گذشته در دانشگاه‌های برخی کشورها وجود دارد. در سالیان گذشته در برخی از کشورها این رشته راه‌اندازی گردیده است و در ادامه، دانشگاه‌های مختلف در سراسر دنیا با توجه خاص به موضوع سیاست‌گذاری جهانی در سلامت اقدام به ایجاد رشته‌های بینابینی با عناوین مختلف مانند سلامت جهانی، سلامت عمومی و دیپلماسی سلامت نموده‌اند. به عنوان نمونه دانشگاه‌های کالیفرنیا، کانزاس، اورگون، تگزاس، یورک، ماساچوست، سیدنی، پروویدنس، اموری، ایندیانا، فلوریدا، هاروارد، تورنتو، جان هاپکینز، لندن، منچستر، شفیلد، مانیتوبا، آلبرتا و برخی دانشگاه‌های دیگر سالیانی است که به تدریس این رشته مشغول هستند. در ایران نیز به دلیل وجود جمع کثیری از دانش‌آموختگان مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته مدیریت خدمات بهداشتی درمانی که ظرفیت خوبی برای تکمیل تحصیلات و بهره‌مندی از ایشان در امر سیاست‌گذاری سلامت ایجاد نموده بود، لزوم ایجاد این رشته در کشور احساس گردید. در سال ۱۳۸۷ برنامه آموزشی این رشته به تصویب شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی رسید، اما اکنون با توجه به تغییر شرایط و نیازهای آموزشی در این رشته دانشگاهی، لزوم بازنگری برنامه آموزشی فوق‌الذکر احساس گردید تا بتوان با این بازنگری بر اساس یک رویکرد مبتنی بر پیامد به نیازهای به روز نظام سلامت پاسخ داد.

جایگاه شغلی دانش‌آموختگان:

دانش‌آموختگان این دوره می‌توانند در جایگاه‌های زیر انجام وظیفه نمایند:

- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
- وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی
- دانشگاه‌ها و دانشکده‌های علوم پزشکی و موسسات آموزش عالی مرتبط در کشور
- مراکز تحقیقات، پژوهشکده و پژوهشگاه‌های علوم پزشکی
- سازمان‌های بیمه‌گر درمانی دولتی و غیردولتی

فلسفه (ارزش‌ها و باورها):

سلامتی موهبتی است الهی و حق است همگانی به طوری که از نیم قرن پیش، دستیابی به سطحی از آن که بتواند یک زندگی مؤثر و مولد را رقم بزند، مورد تعهد دولت‌ها قرار گرفته است و هیچ عاملی از قبیل جنس، نژاد، وضعیت اجتماعی اقتصادی و اعتقادات و گرایش‌های سیاسی نباید مانع این دستیابی باشد.

امروزه این باور تقویت شده است که سلامتی بیش از آن که تحت تأثیر مراقبت‌های سلامت باشد، تحت تأثیر عواملی است که ریشه در بستر اقتصادی، اجتماعی و سیاسی جامعه و سیاست‌های کلان از جمله سیاست‌های سلامت دارد؛ از این رو ضمن ضرورت معرفت نسبت به سلامت و عوامل تعیین‌کننده آن و به صورت خاص، چگونگی تدوین سیاست‌های اثرگذار بر سلامت، پرداختن به رشته سیاست‌گذاری سلامت جهت تقویت زمینه‌های پژوهش و آموزش در این حوزه و کمک به اتخاذ سیاست‌های مناسب در این جهت، برای رسیدن به سطح مطلوب و عادلانه سلامتی افراد و جامعه ضروری است.

در بازنگری این برنامه، بر ارزش‌های زیر تاکید می‌شود:

- سلامت محوری

- اولویت های ملی
- پاسخگویی
- پرورش استعدادها
- یادگیری مادام‌العمر
- جامع نگری
- مشارکت جویی
- حمایت طلبی
- جامعه نگری

دورنما (چشم‌انداز):

با تدریس این رشته در دانشگاه ها، طی چند سال آینده، نیروی انسانی متعهد و متخصص در حیطه های آموزشی، پژوهشی، مشاوره و اجرا در زمینه سیاست‌گذاری سلامت، خواهند توانست با تقویت مسیر تدوین سیاست‌های مناسب، به نیازهای سلامت افراد و جامعه پاسخ های مناسب، عادلانه و هزینه- اثربخش بدهند.

رسالت (ماموریت):

رسالت این رشته، تربیت نیروی انسانی متعهد و توانمند مورد نیاز کشور در زمینه سیاست‌گذاری سلامت شامل حیطه های آموزشی، پژوهشی، مشاوره و اجرا به منظور رفع نیازهای نیروی انسانی نظام سلامت در این حیطه ها و در نتیجه پاسخگویی به نیازهای سلامت در سایه اتخاذ سیاست‌های آگاه از شواهد برای بهبود سلامت افراد و جامعه است.

پیامدهای مورد انتظار از دانش آموختگان:

- تحلیل و ارزشیابی سیاست‌های سلامت اجرا شده
- طراحی و تدوین سیاست‌های جدید و ایجاد تغییرات سیاستی سلامت مطابق با اسناد بالادستی و اهداف توسعه
- استفاده از شواهد در تدوین و اجرای سیاست‌های نظام سلامت
- بومی سازی و اصلاح نظام سلامت منطبق با شرایط

اهداف کلی:

- تربیت دانش‌آموختگانی توانمند و متعهد که بتوانند در تدوین، اجرا و ارزشیابی و تحلیل سیاست‌های متأثر از شواهد و متناسب با شرایط کشور اقدام نموده و به رفع مشکلات و نارسایی‌های بخش سلامت کمک نمایند.
- سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری متأثر از شواهد در راستای بهبود سلامت افراد و جامعه، با ملاحظه کارآیی، عدالت و کیفیت خدمات و تامین عادلانه منابع مالی بخش سلامت و استفاده منطقی و عقلایی از منابع

نقش‌های دانش‌آموختگان در جامعه:

آموزشی، پژوهشی، مشاوره‌ای، تحلیل‌گری، سیاست‌گذاری

توانمندی و مهارت‌های مورد انتظار برای دانش‌آموختگان
(Expected Competencies)

الف: توانمندی‌های پایه مورد انتظار: (General Competencies)
توانمندی‌های عمومی مورد انتظار برای دانش‌آموختگان این مقطع عبارتند از:

- مهارت‌های ارتباطی-تعامل
- آموزش
- پژوهش و نگارش مقالات علمی
- تفکر نقادانه و مهارت‌های حل مسئله
- مهارت‌های مدیریتی (برنامه‌ریزی-سازماندهی-پایش، نظارت و کنترل)
- حرفه‌ای‌گرایی (Professionalism)

ب: توانمندی‌های اختصاصی و جدول تطبیقی وظایف حرفه‌ای مورد انتظار دانش‌آموختگان و کدهای درسی مرتبط با آنها:

توانمندی‌های اختصاصی	شرح وظایف حرفه‌ای	کدهای درسی مرتبط
سیاست‌سازی و سیاست‌گذاری	- تحلیل ماهیت، گستره و علل و عوامل ایجاد مشکلات مهم سلامتی - شناسایی، پیشنهاد و ارزیابی گزینه‌های سیاستی - شناسایی روش انتخاب بهترین گزینه سیاستی - شناسایی و پیشنهاد ابزارهای سیاستی مناسب برای اجرای سیاست - ارزشیابی سیاست	۰۹-۰۸-۰۵ ۱۳-۱۲-۱۱ ۱۷-۱۶-۱۵ ۲۰
تحلیل سیاست	- بررسی و تحلیل زمینه‌ها، نقش‌آفرینان، فرایند اتخاذ یک سیاست و محتوی آن با به کار بستن چارچوب‌های تحلیلی از رشته‌های علمی مختلف - استخراج نتایج حاصل از تحلیل سیاست‌ها و تفسیر آنها	۰۴-۰۳-۰۲ ۰۸-۰۷-۰۵ ۱۱-۱۰-۰۹ ۱۷-۱۲
ارتباطی، رهبری و اجتماعی	- مشورت دهی به تصمیم‌گیران - تهیه خلاصه سیاستی - تنظیم گزارش - انجام مذاکره - حمایت طلبی از سایر بخش‌های توسعه	۰۶-۰۱ ۱۳ ۱۵

۰۶- ۰۹	آموزش - طراحی و تدوین طرح درس و طرح دوره - طراحی و تدریس در کلاسهای مربوط به دانشجویان مقاطع پایین تر و ارزیابی نحوه تدریس از طریق نظرخواهی از فراگیران - درخواست از دانشجو برای تدوین انواع سوالات ارزشیابی پیشرفت تحصیلی و اجرای انواع آزمونها برای دانشجویان مقاطع تحصیلی پایین تر مرتبط با مباحث کلاسی - شرکت در دوره های آموزشی برگزار شده در خارج از دانشگاه و دانشگاه به عنوان مدرس یا دستیار آموزشی - مشارکت در بازنگری برنامه های درسی رشته سیاست‌گذاری سلامت و رشته های مشابه	
۰۴-۰۶-۰۷- ۱۳-۱۶-۱۷	پژوهش • استفاده از بانک های اطلاعاتی تخصصی، مجلات تخصصی و بازیابی مقالات و مستندات مرتبط • بررسی و نقد متون تفسیر نتایج مطالعه در سایه محدودیت های آن و مطالعات قبلی در پژوهش‌های تخصصی مربوط به حوزه سلامت • تحلیل نقادانه متون علمی و تعیین شکاف برای بررسی بیشتر • ارزیابی وضعیت موجود برای شناخت نیازها و اولویت های پژوهشی • طراحی و اجرای طرح های پژوهشی مرتبط با سیاست‌گذاری سلامت	

راهنمای آموزشی:

این برنامه بر راهنمای زیر استوار است:

- آموزش مبتنی بر وظایف حرفه ای (Task based Education) آموزش توأم دانشجو و استاد محور
- آموزش مبتنی بر مشکل (Problem based Education) آموزش جامعه‌نگر (Community oriented Education)
- آموزش مبتنی بر موضوع (Subject based Education) آموزش مبتنی بر عرصه (Field based Education)
- آموزش مبتنی بر شواهد (Evidence based Education)

روش‌ها و فنون آموزشی:

در این دوره، عمدتاً از روش‌ها و فنون آموزشی زیر بهره گرفته خواهد شد:

- انواع کنفرانسهای داخل بخشی، بین بخشی، بیمارستانی، بین رشته‌ای، دانشگاهی، بین دانشگاهی و سمینار
- حضور در جلسات واقعی سیاست‌گذاری
- بحث در گروه‌های کوچک، کارگاه‌های آموزشی، ژورنال کلاب و کتاب خوانی، case presentation
- استفاده از تکنیک‌های شبیه سازی و آموزش از راه دور بر حسب امکانات
- مشارکت در آموزش رده‌های پایین‌تر
- self education, self study
- روش و فنون آموزشی دیگر بر حسب نیاز و اهداف آموزشی

انتظارات اخلاقی از فراگیران

انتظار می‌رود که فراگیران:

- قوانین و مقررات آموزشی و نیز مرام‌نامه‌های پژوهشی و اخلاقی دانشگاه را رعایت کنند و ضمن احترام به اساتید، کارکنان و دانشجویان دیگر و تلاش در جهت ارزیابی سازنده و تعالی یکدیگر، در ایجاد جوی علمی، صمیمی توأم با رعایت اخلاق حرفه‌ای مشارکت نمایند.
- در هنگام حضور در جلسات سیاست‌گذاری واقعی، قوانین و مقررات سازمان مربوط را رعایت نمایند و در حفظ اسرار سازمان متعهد باشند.
- قبل از شروع هر ترم تحصیلی کارپوشه دوره را از مدیر گروه آموزشی تحویل گرفته و متعهد به تکمیل کارپوشه بر اساس آموزش‌های دوره بدانند.
- متعهد باشند در تکمیل کارپوشه صداقت و امانت داری را رعایت نموده و از داده سازی پرهیز نمایند.

Student Assessment

ارزشیابی فراگیر:

الف- روش‌های ارزیابی:

دانشجویان با روشهای زیر ارزیابی خواهند شد.

ارزشیابی دانشجویان با توجه به هدف یادگیری به صورت تکوینی (Formative) و پایانی (Summative) انجام می‌شود. در ارزشیابی دانشجویان از انواع آزمونهای کتبی (آزمون‌های چند گزینه‌ای، آزمونهای تشریحی، سناریوهای شبیه سازی شده، ویژگی‌های اصلی مشکلات) و آزمونهای شفاهی، بررسی گواهی انجام کارهای عملی در قالب رساله و پروژه‌های کاربردی و نتایج آن (مقاله، خلاصه سیاستی، گزارش‌های مختلف)، حضور در جلسات رسمی سیاست‌گذاری، تدوین سند سیاستی، تشویق‌ها و جوایز می‌باشد. هم‌چنین به منظور ارزیابی اخلاق حرفه‌ای دانشجویان از روش ارزشیابی ۳۶۰ درجه‌ای نیز استفاده می‌شود.

با توجه به گسترش رایانه در نظام آموزش عالی، استفاده از آزمونهای به کمک رایانه نیز در ارزشیابی دانشجویان استفاده می‌شود.

با هدف ارزیابی مبتنی بر محل کار (Workplace Based Assessment) استفاده از کارپوشه (port folio) و لاگ بوک در یاددهی-یادگیری و هم‌چنین در ارزشیابی دانشجویان تاکید می‌شود لذا ارزشیابی کارپوشه شامل: ارزشیابی کارپوشه، نتایج آزمونهای انجام شده، مقالات، تشویق‌ها و تذکرات، گواهی‌های انجام کار و نظایر آن استفاده می‌شود.

¹ key features problem (KFP)

فصل دوم
حداقل نیازهای برنامه آموزشی
رشته سیاست‌گذاری سلامت
در مقطع دکتری تخصصی (Ph.D.)

حداقل هیات علمی مورد نیاز:

الف - اعضای هیات علمی ثابت تمام وقت بر اساس مصوبه شورای گسترش دانشگاه های علوم پزشکی با تخصص های:

- دکتری تخصصی (Ph.D.) سیاست‌گذاری سلامت
- دکتری تخصصی (Ph.D.) مدیریت خدمات بهداشتی درمانی
- دکتری تخصصی (Ph.D.) اقتصاد سلامت

ب- تخصص های مورد نیاز پشتیبان:

اپیدمیولوژی، آمار زیستی، آموزش بهداشت و ارتقای سلامت، علوم سیاسی یا گرایش سیاست‌گذاری عمومی، پزشکی اجتماعی، اقتصاد سلامت

کارکنان آموزش دیده مورد نیاز برای اجرای برنامه:

۲ نفر کارشناس ارشد یا کارشناس در رشته های مدیریت خدمات بهداشتی درمانی، ارزیابی فناوری سلامت، کارآفرینی در نظام سلامت و اقتصاد سلامت

فضاها و امکانات آموزشی عمومی مورد نیاز:

- کلاسهای درسی
- اتاق دانشجویان
- اینترنت با سرعت کافی
- سالن کنفرانس
- بایگانی آموزش
- کتابخانه
- اتاق استادان
- اتاق رایانه
- وب سایت آموزشی اختصاصی گروه آموزشی

فضاها و عرصه های اختصاصی مورد نیاز:

- کلاس درس اختصاصی
- لابراتوار زبان انگلیسی
- قفسه کتابهای تخصصی سیاست‌گذاری عمومی و سلامت
- قفسه مجلات تخصصی داخلی و خارجی

جمعیتها یا نمونه های مورد نیاز:

منطقه جغرافیایی تعریف شده، واحد های ارایه خدمت مانند بیمارستان، مرکز خدمات جامع سلامت، پایگاه سلامت، خانه بهداشت و معاونت های دانشگاه های علوم پزشکی و وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، مجلس، سازمان مدیریت و برنامه ریزی، سازمان های بیمه ای سلامت می باشد.

اسناد بالاسستی از جمله برنامه های توسعه ای پنج ساله کشور، نقشه جامع سلامت، نقشه جامع علمی کشور، سند تحول آموزش، بسته های طرح تحول سلامت، داده های ثبت شده در سطوح مختلف نظام سلامت از جمله واحدهای ارایه دهنده خدمات سلامت، سازمان های بیمه ای و مرکز آمار از جمله نمونه های مورد نیاز در این رشته می باشند که از واحدهای فوق قابل دستیابی می باشند.

فصل سوم
مشخصات دوره و دروس
رشته سیاست‌گذاری سلامت
در مقطع دکتری تخصصی (Ph.D.)

مشخصات دوره:

نام دوره: دکتری تخصصی (Ph.D.) رشته سیاست گذاری سلامت

طول دوره و شکل نظام آموزشی:

مطابق آیین نامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) مصوب شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی می باشد.

تعداد کل واحدهای درسی این دوره ۴۲ واحد

واحدهای اختصاصی اجباری (Core) ۲۰

واحدهای اختصاصی اختیاری (Non Core) ۴

پایان نامه ۱۸

جمع کل ۴۲

جدول الف - دروس کمبود یا جبرانی برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) رشته سیاست گذاری سلامت*

کد درس	نام درس	تعداد واحد درسی			تعداد ساعات درسی			پیش نیاز یا همزمان
		جمع	نظری	عملی	نظری	عملی	جمع	
۰۱	نظام اطلاعات سلامت	۲	۱	۱	۱۷	۳۴	۵۱	-
۰۲	اقتصاد سلامت	۲	۲	-	۳۴	-	۳۴	-
۰۳	مدیریت خطر حوادث، بلایا و ایمنی تسهیلات سلامتی	۱	۱	-	۱۷	-	۱۷	-
۰۴	روش شناسی پژوهش (۱)	۳	۲	۱	۳۴	۳۴	۶۸	-
۰۵	علم سیاست و سیاست گذاری عمومی	۲	۲	-	۳۴	-	۳۴	-
۰۶	نگارش و آرایه مقاله به زبان انگلیسی	۲	۱	۱	۱۷	۳۴	۵۱	-
۰۷	آمار در سیاست گذاری	۲	۱	۱	۱۷	۳۴	۵۱	-
جمع		۱۴ واحد						

*دانشجو موظف است علاوه بر واحدهای درسی دوره با تشخیص گروه آموزشی و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه تمامی و یا تعدادی از دروس کمبود یا جبرانی جدول الف را بگذراند.

جدول ب: دروس اختصاصی اجباری (Core) برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) رشته سیاست گذاری سلامت

کد در س	نام درس	تعداد واحد درسی			تعداد ساعات درسی			پیش‌نیاز یا همزمان
		جمع	نظری	عملی	نظری	عملی	جمع	
۰۸	نظام سلامت و نظام ارایه خدمات سلامت	۲	۲	-	۳۴	-	۳۴	-
۰۹	سیاست‌گذاری و اصلاحات در نظام سلامت	۲	۱	۱	۱۷	۳۴	۵۱	علم سیاست و سیاست-گذاری عمومی کد ۰۵
۱۰	تحلیل سیاست‌های سلامت	۳	۲	۱	۳۴	۳۴	۶۸	علم سیاست و سیاست-گذاری عمومی کد ۰۵ - روش شناسی پژوهش (۱) کد ۰۴ - نظام سلامت و نظام ارایه خدمات سلامت کد ۰۸ - سیاست گذاری و اصلاحات در نظام سلامت کد ۰۹ - روش شناسی پژوهش (۲) کد ۱۳
۱۱	تامین منابع مالی و بیمه سلامت	۲	۲	-	۳۴	-	۳۴	اقتصاد سلامت کد ۰۲
۱۲	ارزشیابی اقتصادی و ارزیابی فناوری سلامت	۲	۱	۱	۱۷	۳۴	۵۱	اقتصاد سلامت کد ۰۲
۱۳	روش شناسی پژوهش (۲)	۳	۲	۱	۳۴	۳۴	۶۸	روش شناسی پژوهش (۱) کد ۰۴ - آمار در سیاست‌گذاری ۰۷
۱۴	سلامت جهانی	۲	۲	-	۳۴	-	۳۴	-
۱۵	برنامه‌ریزی سلامت	۲	۱	۱	۱۷	۳۴	۵۱	-
۱۶	روش‌شناسی مطالعات اجتماعی در سلامت	۲	۱	۱	۱۷	۳۴	۵۱	-
۱۷	پایان نامه	۱۸	-	۱۸	-	-	-	تمامی دروس
جمع		۳۸						

جدول ج: دروس اختصاصی اختیاری (Non-core) برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) رشته دکتری تخصصی (Ph.D.) سیاست‌گذاری سلامت

کد درس	نام درس	تعداد واحد درسی			تعداد ساعات درسی			پیش‌نیاز
		جمع	نظری	عملی	نظری	عملی	جمع	
۱۸	مدیریت و رفتار سازمانی	۲	۲	-	۳۴	-	۳۴	-
۱۹	فلسفه، اخلاق، مبانی حقوق و قانون گذاری در سلامت	۲	۲	-	۳۴	-	۳۴	-
۲۰	جامعه‌شناسی سلامت	۲	۲	-	۳۴	-	۳۴	-
جمع		۶						

دانشجو می‌بایست ۴ واحد از دروس فوق (جدول ج) را متناسب با موضوع پایان نامه مورد نظر، موافقت استاد راهنما و تائید شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه بگذراند.

عنوان کارگاههای آموزشی مورد نیاز دوره: (مدت زمان هر کارگاه حداقل ۵ ساعت می باشد).

الف - گذراندن پنج کارگاه ذیل قبل از آزمون جامع برای کلیه دانشجویان الزامی می باشد. در صورتی که محتوای هر یک از این پنج کارگاه در قالب دروس گذرانده شده در مقاطع قبلی باشد، با تشخیص گروه مربوطه آموزشی گواهی آن به دانشجویان ارایه شود.

- مبانی، رویکردها و ابزارهای ترجمان دانش
- آموزش آشنایی با پایگاه های داده ای مختلف و جستجو در آنها
- راهبردها و روش های تدریس
- آموزش نرم افزارهای مدیریت منابع مانند Mendeley و Endnote
- نوآوری و کارآفرینی در عرصه سلامت

ب - گذراندن حداقل دو مورد از کارگاه های ذیل بنا به تشخیص دانشجو و گروه آموزشی تا قبل از سال سوم دوره تحصیلی الزامی می باشد.

- رفتار تصمیم‌گیری و قضاوت Judgment and Decision Making Behavior
- شبیه‌سازی برای تحلیل و طراحی خطمشی Simulation for Policy analysis and design
- آموزش نرم افزارهای STATA و R در پردازش و تجزیه و تحلیل داده های کمی
- حسابهای ملی سلامت ایران

کد درس: ۰۱

نام درس: نظام اطلاعات سلامت Health Information System

پیش نیاز: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد (۱ واحد نظری - ۱ واحد عملی)

نوع واحد: (نظری - عملی)

هدف کلی درس:

هدف از این درس آشنایی با مفاهیم مقدماتی داده، اطلاعات، دانش و خرد و سیستم‌ها و سامانه‌های اطلاعات سلامت قابل استفاده در کشور و کشورهای پیشرو می‌باشد. همچنین در این درس دانشجویان با مباحث امنیت در نظام‌های اطلاعاتی، فرایند تحلیل و طراحی سیستم‌های اطلاعاتی و فناوری‌های نوین اطلاعاتی و کاربردی آشنا می‌شوند.

شرح درس:

این درس به شرح نظام اطلاعات سلامت، کاربردها و عملکردها و اهمیت و ضرورت آن در سیاست‌گذاری می‌پردازد.

رئوس مطالب: (۱۷ ساعت نظری - ۳۴ ساعت عملی)

- منابع و انبارهای داده‌ای سلامت
- نظام‌های پشتیبان تصمیم‌گیری (Decision Support Systems)
- مدیریت داده‌های سلامت
- مدیریت اطلاعات سلامت
- مدیریت منابع اطلاعات سلامتی
- دلایل شکست و موفقیت سیستم‌های اطلاعات سلامت
- عناصر داده‌ای مربوطه به نظام مراقبت سلامت
- مفهوم و کاربرد هوش تجاری در نظام سلامت
- اهمیت و ضرورت نظام اطلاعات سلامت در سیاست‌گذاری سلامت
- عملکردها و کاربردهای نظام اطلاعات سلامت در سیاست‌گذاری سلامت
- تحلیل سیاست‌های ملی در حیطه نظام اطلاعات سلامت در ایران و جهان
- ضرورت سیاست‌گذاری‌های درست در حیطه نظام اطلاعات سلامت
- چالشهای طراحی، انتخاب و اجرای نظام‌های اطلاعات سلامت برای بهینه‌کردن سیاست‌گذاری در عرصه سلامت
- نظام‌های اطلاعات جغرافیایی و نقش آنها در سیاست‌گذاری سلامت
- سیاست‌گذاری استفاده موثر و کارآمد از اطلاعات سلامت در تصمیمات

*تفکیک مباحث به نظری و عملی و یا ارایه قسمتی از یک مطلب به صورت عملی و ارایه قسمت دیگر از همان مطلب به صورت نظری براساس نظر استاد مربوطه می‌باشد.

منابع آموزشی درس: (آخرین چاپ)

1. World Health Organization. Framework and Standards for Country Health Information Systems WHO, 2008
2. Weaver CA, Ball MJ, Kim GR, Kiel JM. Healthcare information management systems. Cham: Springer International Publishing. 2016.
3. Edmunds M, Peddicord D, Frisse ME. The Evolution of Health Information Technology Policy in the United States. Healthcare Information Management Systems: Springer; 2016.
4. Patel K, Rushefsky ME. Health care policy in an age of new technologies: Routledge; 2015.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- ۲۰٪ حضور در کلاس و انجام تکالیف در زمان مقرر
- ۴۰٪ کار عملی
- ۴۰٪ موفقیت در آزمون تکوینی و پایانی (در طول و پایان دوره)

هدف کلی درس: هدف از این درس معرفی مفاهیم پایه و اساسی اقتصاد و نقش آنها در درک سطوح مختلف نظام سلامت دارد. این درس همچنین به معرفی روش های اقتصادی می پردازد که با کمک آنها می توان به اداره و اصلاح نظام سلامت پرداخت. ترسیم سلامت در اقتصاد کلان جامعه و نقش آن در متغیرهای اقتصاد کلان، تاثیرپذیری و تاثیرگذاری بخش سلامت در اقتصاد کلان و همچنین، بهینه سازی حدود فعالیتهای اقتصادی و بینگاههای فعال در بخش سلامت، ترسیم و تحلیل بازار سلامت از اهداف این درس می باشد.

شرح درس: اقتصاد بهداشت قسمتی از اقتصاد عمومی است که در حقیقت تمام مفاهیم اقتصاد عمومی را می توان در رابطه با آن بکار گرفت چون در اقتصاد بهداشت نیز برحسب محدود بودن منابع و تسهیلات از جمله پزشک، پرستار و تخت مسئله انتخاب (چه تعدادی از منابع برای چه دسته ای از مردم یا برای چه نوع برنامه بهداشتی و درمانی) مطرح است.

رئوس مطالب: (۳۴ ساعت نظری)

-مقدمه ای بر اقتصاد سلامت (مفاهیم، چارچوب، و مقدمه ای بر تحلیل اقتصادی مراقبتهای سلامت)
-بازیگران اصلی در بازار سلامت (بیمارستانها، پزشکان و سایر نیروهای کار حرفه ای، صنعت و بینگاهها، بیمه ها، سیاستگذاران، مراکز تربیت نیروی انسانی)
-تقاضا در بازار سلامت (علت مطالعه تقاضا، نظریه انتخاب مصرف کننده، تابع تقاضا، مدلسازی انتخابها در سلامت، عوامل موثر بر تقاضا، مفهوم کشش، اطلاعات نامتقارن و نمایندگی ناقص، تقاضای کل برای سلامت شامل تئوری و شواهد)
-تولید و هزینه مراقبتهای سلامت (تابع تولید، جانشینی عوامل تولید، منحنی امکانات تولید، بازده به مقیاس، تولید در بینگاههای با محصولات متنوع مثل بیمارستان)، تابع هزینه، هزینه های کوتاه و بلند مدت.
-عرضه: بینگاههای عرضه کننده، بازار و صنعت در بخش سلامت، ساختار و عملکرد در صنعت مراقبتهای سلامت، مدلهای حداکثر سازی سود، مدلهای میثی بر اهداف غیر از حداکثر سازی سود
-بازارها و شبه بازارها، شکست بازار و نقش دولت در بازار سلامت، کالاهای عمومی
-کارایی، عدالت (تامین، توزیع، دسترسی) و اولویت بندی در سلامت

منابع آموزشی درس: (آخرین چاپ)

1. Morris S, Devlin N, Parkin D, Spencer A. Economic Analysis in health care. Second Edd. John Wiley; 2012.
2. Sherman Folland, Allen C. Goodman, Miron Stano. The economics of health and health care. 8th Ediction. Pearson Education India.2008
۳. دکتر شهرام توفیقی و همکاران. درسنامه اقتصاد سلامت. آخرین چاپ، انتشارات واژه پرداز، ۱۳۸۸

شیوه ارزشیابی دانشجویان: ۲۰٪ حضور در کلاس و ۸۰٪ انجام تکالیف در زمان مقرر و موفقیت در آزمون تکوینی و پایانی (در طول و پایان دوره)

پیش نیاز: ندارد

تعداد واحد: ۱ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

آشنایی با اصول و مبانی مدیریت خطر حوادث و بلایا در حوزه سلامت و ایمنی تسهیلات سلامتی و روش‌های ارزیابی و سیاست‌گذاری برنامه‌های مدیریت خطر بلایا

شرح درس:

در این درس دانشجویان با اصول و مبانی مدیریت خطر حوادث و بلایا و سیاست‌های بین‌المللی، ملی و سیاست‌های وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در این زمینه آشنا می‌شوند. همچنین باید بتوانند سیاست‌ها و برنامه‌های موجود را مورد ارزیابی و تحلیل قرار دهند.

رتبوس مطالب: (۱۷ ساعت نظری)

- مقدمه و کلیات مدیریت بلایا
- مفاهیم و چرخه مدیریت بلایا: پیشگیری و کاهش آسیب، آمادگی، پاسخ و بازیابی
- وضعیت (اپیدمیولوژی) سوانح، حوادث و بلایا و ساختار مدیریت بلایا در ایران، منطقه و جهان
- آشنایی با سازمان‌های اجرایی مدیریت بلایا/بحران
- کارگروه‌های تخصصی و ذینفعان مدیریت بلایا در ایران و جهان با تاکید بر کارگروه‌های تخصصی حوزه سلامت
- نظریه تعادل در مدیریت بلایا
- برنامه عملیاتی شرایط اضطراری (Emergency Operation Plan: EOP)
- ارزیابی و تحلیل خطر (Risk Assessment)
- ایمنی بیمار و مدیریت خطر
- اقدامات کاهش اثر سازه ای و غیر سازه ای
- سیستم‌های مدیریت اطلاعات در بلایا، لجستیک
- مدیریت کمک‌های انسان دوستانه و داوطلبانه
- سامانه فرماندهی سانحه
- نقش حوزه سلامت در حوادث و بلایا
- مدیریت حوادث پرتلفات، مدیریت اجساد، مدیریت حیوانات اهلی، امداد و نجات، مدیریت آوارگان و پناهندگان، مدیریت اردوگاه‌ها و تجمعات
- بازتوانی و بازسازی

- استانداردهای رایج در مدیریت بلایا
- نقشه راه مدیریت و کاهش خطر بلایا در نظام سلامت جمهوری اسلامی ایران
- مدل‌های تحلیل سیاستی برنامه‌های مدیریت خطر
- آشنایی با موضوعات مدیریت خطر در اسناد بالادستی کشور

منابع آموزشی درس: (آخرین چاپ)

۱. سیستم فرماندهی حوادث بیمارستانی HICS، انتشارات مرکز آموزش مجازی
2. Koenig KL, Schultz CH. Disaster medicine: Comprehensive principles and practices. Cambridge univpr 2010. Latest edition
3. Gregory RC, Philip DA, Erik ADH, Robert GD et al. Disaster Medicine. Mosby Elsevier. Latest edition
۴. نقشه راه مدیریت و کاهش خطر بلایا در نظام سلامت جمهوری اسلامی ایران. دکتر علی اردلان و همکاران. وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی. ۱۳۹۲.
۵. ارزیابی خطر بلایا در نظام شبکه بهداشتی و درمانی در ابعاد عملکردی، سازه‌ای و غیرسازه‌ای. دکتر علی اردلان و همکاران. وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی. ۱۳۹۲.
۶. قوانین پنجم و ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی
7. A more resilient health sector in the Americas; targeting efficient and innovative approaches. Strategic Plan 2013 – 2018 Disaster Risk Reduction and Response.
۸. درسنامه سلامت در بلایا و فوریتها، دکتر علی اردلان و همکاران. مهر متین. ۱۳۹۵

شیوه ارزشیابی دانشجوی:

- ۲۰٪ حضور در کلاس
- ۸۰٪ انجام تکالیف در زمان مقرر و موفقیت در آزمون تکوینی و پایانی (در طول و پایان دوره)

نام درس: روش شناسی پژوهش (۱) Research Methodology (1) کد درس: ۰۴
پیش نیاز: ندارد

تعداد واحد: ۳ واحد (۲ واحد نظری - ۱ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی درس:

هدف از این درس آشنایی با انواع مطالعات به ویژه مطالعات کمی و کیفی است. آشنایی با راهبردهای نمونه گیری و تکنیکهای جمع آوری داده ها و بررسی خطاهای موجود در داده ها از دیگر اهداف این درس می باشد.

شرح درس:

آشنایی دانشجویان با روش های متداول تحقیق در علوم پزشکی و نحوه استفاده از نتایج پژوهش انجام شده به منظور آماده سازی جهت همکاری در فعالیت های پژوهشی

رئوس مطالب: (۳۴ ساعت نظری - ۳۴ ساعت عملی)

- مبانی پژوهش
- انواع مطالعات پژوهشی
- مطالعات مقطعی
- مداخله ای
- مطالعات اکولوژیک و کوهورت
- همگروهی، موردشاهدی، قبل و بعد و سری زمانی
- انواع و اصول مطالعات پیمایشی
- انواع روش های نمونه گیری
- ابزارهای جمع آوری داده ها
- نحوه طراحی پرسشنامه
- مفهوم روایی و نحوه ارزیابی آن
- مفهوم پایایی و نحوه ارزیابی آن
- خطاها و تورشهای موجود در مطالعات و چگونگی شناسایی آنها
- روشهای کنترل انواع خطاها در مطالعات
- مطالعات کیفی (روش شناسی، تعاریف، اهداف، رویکردها)
- انواع روش شناسی مطالعات کیفی
- چگونگی تحلیل مطالعات کیفی
- مفهوم اعتبار در مطالعات کیفی
- تحلیل داده های کیفی با نرم افزار های مرتبط

*تفکیک مباحث به نظری و عملی و یا ارایه قسمتی از یک مطلب به صورت عملی و ارایه قسمت دیگر از همان مطلب به صورت نظری، براساس نظر استاد مربوطه می باشد.

* با توجه به مباحث مرتبط با این درس لازم است ۶۰ درصد جلسات آموزشی به مباحث مربوط به مطالعات بخش کمی و ۴۰ درصد آن به مباحث مربوط به مطالعات کیفی اختصاص داده شود.

منابع آموزشی درس: (آخرین چاپ)

1. Bowling A and Ebrahim S (Eds). Handbook of health research methods, Open University Press, Latest edition
۲. لیلا دشمنگیر، رضا مجدزاده و حکیمه مصطفوی. استفاده از شواهد در تصمیم‌گیری‌های نظام سلامت. انتشارات پژواک البرز. ۱۳۹۷
۳. مرتضی قوجازاده و فاطمه پورنقی‌آذر. روش تحقیق کاربردی در علوم پزشکی. انتشارات پزشکی شروین. ۱۳۹۵

شیوه ارزشیابی دانشجوی:

- ۲۰٪ حضور در کلاس و انجام تکالیف در زمان مقرر
- ۴۰٪ کار عملی
- ۴۰٪ موفقیت در آزمون تکوینی و پایانی (در طول و پایان دوره)

نام درس: علم سیاست و سیاست‌گذاری عمومی Policy Science and Public Policy کد درس: ۰۵

پیش نیاز: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

هدف از این درس آشنایی دانشجویان با مبانی علم سیاست می باشد. این آشنایی شامل نظریه های سیاسی و نحوه کاربرد آن ها در حوزه سلامت می باشد. دانشجویان با نحوه تاثیر حاکمیت، نهادهای سیاسی، منافع، هنجارها و ارزش ها در سیاست های سلامت آشنا خواهند شد.

شرح درس:

این درس به تحلیل و بررسی جنبه های سیاسی پدیده های اجتماعی نظر دارد. در این درس مهمترین اصول، عناصر، عرصه ها و تقسیم های علم سیاست از جمله نظریه سیاسی، حکومت، احزاب، گروه ها و افکار عمومی و روابط بین الملل شرح داده می شود.

رئوس مطالب: (۳۴ ساعت نظری)

- تعاریف، ماهیت و فلسفه علم سیاست و سیاست‌گذاری عمومی
- مفاهیم علم سیاست (ایدئولوژی، اقتدار، مشروعیت، قدرت، دموکراسی، دولت، جامعه پذیری سیاسی، توسعه سیاسی، عقاید و تفکرات سیاسی)
- نظریه های علم سیاست (نظریه های عقلانی، هنجاری، نهادی، رفتارگرایی، فمینیسم و ...) (تعریف واژه های مرتبط با سیاست (plan, strategy, policy, politics))
- ویژگی های سیاست‌گذاری عمومی به مثابه دانش میان رشته ای
- اهمیت و ضرورت مطالعات میان رشته ای (از جمله جامعه شناسی، اقتصاد و فلسفه) و پیوند آن با سیاست گذاری سلامت
- نظریه های سیاست‌گذاری عمومی (نظریه های عقلانی، انتخاب عمومی، مدل چرخه ای/فرآیندی، نهادی، نظریه بازیها، گاربیج کن، کینگدان و ...)
- تفکر سیاسی و قدمت آن
- نظریه سیاسی
- پیدایش قدرت سیاسی و ساختار دولت
- اقتدار حکمرانی
- تحلیل عناصر متشکله دولت، اشکال حکومت و نظام های سیاسی
- دموکراسی و مسائل پیرامون
- جریانهای سیاسی در مسائل اقتصادی و اجتماعی
- نهادها، احزاب، گروه ها و تشکل های سیاسی و جامعه مدنی
- مشارکت های سیاسی و اجتماعی

- گروه های فشار، زور و قدرت قانونی
- نهادهای سیاسی بین المللی
- ژئوپلیتیک و مسایل پیرامون
- تکنیک های کمی و کیفی انتخاب گزینه سیاستی
- جلب حمایت و مشارکت دادن دیگران
- ترویج، مذاکره و هواخواهی در سیاست
- نظریه های بکارگیری سیاست
- الزامات اخلاقی سیاست‌گذاری

منابع آموزشی درس: (آخرین چاپ)

- بنیادهای علم سیاست، عبدالرحمان عالم
- مفاهیم کلیدی در علم سیاست، هیوود اندرو ترجمه حسن سعید کلاهی و عباس کاردان
- سیاست، هیوود اندرو، ترجمه عبد الرحمان عالم
- نظریه های فرایند خط مشی عمومی، ساباتیر ترجمه حسن دانایی فرد
- Handbook of public policy analysis: theory, politics, and methods / edited by Frank Fischer, Gerald J. Miller, and Mara S. Sidney. Latest edition
- اشتریان، کیومرث، روش تدوین سندسیاستی بر مبنای مدل چرخه ای سیاست‌گذاری عمومی، نشر سیاست گذار، ۱۳۹۶
- سمیت، کوین بی، و کریستوفر دابلیو. لاریمر. درآمدی بر نظریه خط مشی گذاری عمومی (تقابل نظری عقلانیت گراها و فرائثیات گراها)، ترجمه حسن دانایی فرد
- مارش، دیوید و جری استوکر، روش و نظریه در علوم سیاسی، ترجمه امیرمحمد حاجی یوسفی، انتشارات مرکز مطالعات راهبردی
- مایکل مورن، مارتین رین و روبرت گودین، دانشنامه سیاست‌گذاری عمومی، نشر میزان، ترجمه محمد صفار
- ملک محمدی، حمیدرضا. سیاست‌گذاری عمومی

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- ۲۰٪ حضور در کلاس
- ۸۰٪ انجام تکالیف در زمان مقرر و موفقیت در آزمون تکوینی و پایانی (در طول و پایان دوره)

عنوان درس: نگارش و آرایه مقاله به زبان انگلیسی Scientific Writing and Presentation in English کد درس: ۰۶
پیش نیاز: ندارد
تعداد واحد: ۲ واحد (۱ واحد نظری - ۱ واحد عملی)
نوع واحد: نظری- عملی

هدف کلی درس:

هدف از این درس آشنایی با فرایند نشر مقالات، و چگونگی نگارش و آرایه مقالات به زبان انگلیسی و ارزیابی و داوری آنها می باشد.

شرح درس:

در این درس اصول مقاله نویسی به زبان انگلیسی و بخش های مختلف یک مقاله آموزش داده می شود.

رئوس مطالب: (۱۷ ساعت نظری - ۳۴ ساعت عملی)

- اجزای یک مقاله علمی و انواع مقالات
- نگارش عنوان مقاله، نام نویسندگان و آدرس آنها
- تهیه چکیده مقاله، اصول تدوین چکیده مقاله، نقد مقالات مشابه
- تهیه مقدمه مقاله، اصول تدوین مقدمه مقاله، نقد مقالات مشابه
- تهیه روش کار مقاله، اصول تدوین روش کار، نقد مقالات مشابه
- تهیه یافته های مقاله، اصول تدوین یافته های مقاله، نقد مقالات مشابه
- تهیه آماده سازی بحث مقاله، اصول تدوین بحث مقاله، نقد مقالات مشابه
- تقدیر و تشکر، تضاد منافع، رفرنس ها، اصول، نقد مقالات مشابه
- ترجمه مقاله انگلیسی به فارسی و فارسی به انگلیسی
- تهیه مقاله به زبان انگلیسی
- ارتباط با سردبیر و داوران
- تهیه cover letter
- ابزارهای نقد انواع مقالات
- اصول اخلاقی و مراجع بررسی اخلاق در پژوهش
- Plagiarism و آشنایی با راهبردهای Quoting, Paraphrasing Summarizing جهت جلوگیری از Plagiarism
- فرایند ثبت و نشر مقالات، آشنایی با انواع مجلات، چگونگی ارسال مقالات به مجلات مختلف
- معرفی وب سایت ها و نرم افزار برای چک کردن متن از نظر سرقت ادبی
- withdraw, retract و چگونگی تهیه نامه های آنها
- چگونگی آرایه مقاله در مجامع علمی (به صورت سخنرانی و یا پوستر)
- مشکلات احتمالی در هنگام آرایه مقاله
- پاسخ به پرسش های حضار

*تفکیک مباحث به نظری و عملی و یا ارائه قسمتی از یک مطلب به صورت عملی و ارائه قسمت دیگر از همان مطلب به صورت نظری، براساس نظر استاد مربوطه می باشد.

منابع آموزشی درس: (آخرین چاپ)

۱. آموزش کاربردی نگارش مقالات علمی، کریمی و دیده بان
۲. راهکارهای عبور موفق از داوری در مجلات علمی رحیم علیجانی،
3. Gastel B, Day RA. How to write and publish a scientific paper: ABC-CLIO.
4. Wallwork A. English for writing research papers: Springer;

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- ۲۰٪ حضور در کلاس و انجام تکالیف در زمان مقرر
- ۴۰٪ کار عملی
- ۴۰٪ موفقیت در آزمون تکوینی و پایانی (در طول و پایان دوره)

پیش نیاز: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد (۱ واحد نظری - ۱ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی درس:

هدف از این درس یادگیری مفاهیم و روش‌های آماری پیشرفته و آموزش نحوه استفاده از نرم‌افزارهای متداول در تحلیل داده‌های سلامت می‌باشد.

شرح درس:

روش‌های آماری جایگاه ویژه‌ای در اتخاذ تصمیم‌های سیاست‌سلامتی دارد. علاوه بر استفاده از روش‌های رایج آماری، در علم سیاست‌گذاری از روش‌های ویژه‌ای استفاده می‌گردد که معرفی و آموزش آنها مهم می‌باشد.

رئوس مطالب: (۱۷ ساعت نظری-۳۴ ساعت عملی)

- مدل سازی خطی عمومی و تعمیم یافته در مطالعات مقطعی (شامل انواع مدل‌های رگرسیون خطی و غیرخطی و تحلیل کوواریانس و ...)
- مدل سازی تعمیم یافته (GEE) در مطالعات طولی
- مدل سازی معادلات ساختاری (SEM)
- مدل سازی و پیش‌بینی در مطالعات سری زمانی
- مدل سازی تعمیم یافته در مطالعات پانل (روشهای ترکیبی (pooled estimation)، اثرات ثابت (fixed effect estimation) و اثرات تصادفی (random effect estimation))
- آشنایی با ابزارهای اندازه‌گیری در پژوهش و روان‌سنجی ابزارها (محاسبه آلفای کرونباخ، ICC تحلیل عاملی و ...)
- تعیین حجم نمونه برای انواع مطالعات توصیفی و تحلیلی
- آشنایی با تکنیک‌های AHP و ANP
- تحلیل پوششی داده‌ها

*تفکیک مباحث به نظری و عملی و یا ارائه قسمتی از یک مطلب به صورت عملی و ارائه قسمت دیگر از همان مطلب به صورت نظری، براساس نظر استاد مربوطه می‌باشد.

منابع آموزشی درس: (آخرین چاپ)

۱. همایون صادقی، محمد اصغری جعفرآبادی. روش‌ها و تحلیل‌های کاربردی آمار (به همراه راهنمای کاربردی نرم‌افزار STATA). انتشارات تارا گرافیک. آخرین چاپ
2. Bowling A and Ebrahim S (Eds). Handbook of health research methods: investigation, measurement and analysis. Open University Press, Last edition
3. Mu E, Percyra-Rojas M. Practical Decision Making: An Introduction to the Analytic Hierarchy Process (AHP) Using Super Decisions: Springer; 2016.

4. Tinsley HE, Brown SD. Handbook of applied multivariate statistics and mathematical modeling: Academic Press; 2000.
5. Chan K, Cryer J. Time series analysis with applications in R. New York: Springer Science; 2008.
6. Daniel WW, Cross CL. Biostatistics: a foundation for analysis in the health sciences: Wiley; 2018.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- ۲۰٪ حضور در کلاس و انجام تکالیف در زمان مقرر
- ۴۰٪ کار عملی
- ۴۰٪ موفقیت در آزمون تکوینی و پایانی (در طول و پایان دوره)

عنوان درس: نظام سلامت و نظام ارائه خدمات سلامت Health System and Healthcare System کد درس: ۰۸
پیش نیاز: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد (۲ واحد نظری)

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس: هدف از این درس آشنایی با ساختار نظام سلامت ایران و مکانیزه ها و راهبردهای لازم برای حصول به اهداف نظام سلامت می باشد.

شرح درس: در این درس نظام سلامت کشورهای مختلف و تفاوتی که در این نظام های سلامت وجود دارد، و اصول مهم مورد توجه در نظام های سلامت شرح داده می شود.

رئوس مطالب: (۳۴ ساعت نظری)

- انواع چارچوب های نظام سلامت، اهداف، کارکردها و ارتباطات
- نظام سلامت در کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه (زینفعان، ساختار نظام سلامت، موتور محرکه نظام های سلامت)
- سیاست گذاری و نظام سلامت
- ساختار نظام سلامت ایران (روابط، زینفعان، نقش آفرینان)
- نظام های ارائه خدمات مراقبت های سلامت (مراقبت در منزل و مراقبت از بیماران با بیماری مزمن)
- گردش بیمار (جریان اقدامات بالینی، نگاشت فرایندها)
- پیچیدگی و نظام های مراقبت سلامت (رویکرد تفکر سیستمی، پویایی سیستم ها)
- الگوهای کیفیت و ایمنی بیمار در نظام های سلامت
- زنجیره تامین منابع در نظام سلامت
- پزشکی شدن (medicalization)، over use and under use در نظام سلامت
- حکمرانی برای سلامت (اهداف توسعه هزاره، اهداف توسعه پایدار، تعیین گره های اجتماعی سلامت، رهبری در نظام سلامت)
- مدیریت بیماری های غیرواگیر در نظام سلامت
- مشارکت بخش دولتی و خصوصی در ارائه مراقبت های سلامت
- نظام های اداره امور انواع بیمارستان ها (تعاریف و مفاهیم)
- ارزیابی، ارزشیابی و ارتقای نظام سلامت و شاخص ها و ابزارهای ارزیابی
- نظام مراقبت های اولیه سلامت، پزشک خانواده و نظام ارجاع

1. Paul M. Griffin, Harriet B. Nembhard, Christopher J. DeFlitch, Nathaniel D. Bastian, Hyojung Kang, David A. Munoz. Healthcare Systems Engineering. Wiley: 2016
2. Margie Lovett-Scott and Faith Prather. Global health systems: comparing strategies for delivering health services. Burlington, Mass: Jones & Bartlett Learning: 2014
3. World Health Organization Reports
4. Battle-Fisher M. Application of Systems Thinking to Health Policy & Public Health Ethics: Public Health and Private Illness. Springer; 2014.
5. Dionne M. Aleman, Hamid R. Ghaffari (auth.), Panos M. Pardalos, Pando G. Georgiev, Petraq Papajorgji, Britta Neugaard. Systems Analysis Tools for Better Health Care Delivery. Springer-Verlag New York. 2013
6. Silverman, Barry G., Jain, Ashlesha, Ichalkaranje, Ajita. Intelligent Paradigms for Healthcare Enterprises: Systems Thinking. Springer. 2005
7. Gharajedaghi J. Systems Thinking: Managing Chaos and Complexity: A Platform for Designing Business Architecture. Latest Edition
8. Smith, P. C., Mossialos, E., & Papanicolas, I. Performance measurement for health system improvement: experiences, challenges and prospects. 2008
9. لیلا دشمنگیر، رضا مجدزاده و حکیمه مصطفوی. استفاده از شواهد در تصمیم‌گیری‌های نظام سلامت. انتشارات پژواک البرز، ۱۳۹۷

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- ۲۰٪ حضور در کلاس
- ۸۰٪ انجام تکالیف در زمان مقرر و موفقیت در آزمون تکوینی و پایانی (در طول و پایان دوره)

عنوان درس: سیاست‌گذاری و اصلاحات در نظام سلامت Policy making and Reform in Health

کد درس: ۰۹

پیش نیاز یا همزمان: (علم سیاست و سیاست‌گذاری عمومی)

تعداد واحد: ۲ واحد (۱ واحد نظری - ۱ واحد عملی)

نوع واحد: نظری-عملی

هدف کلی درس:

هدف از این درس آشنایی دانشجویان با سیاست‌ها و اصلاحات نظام سلامت ایران و سایر کشورها است. انتظار بر این است که دانشجویان با تشریح اصلاحات و سیاست‌های مهم نظام سلامت ایران و تشریح مصداق‌هایی از آنها در سایر کشورها بتوانند به درک درست و عمیقی از این اصلاحات سیاستی برسند.

شرح درس:

اصلاحات در نظام سلامت با تمرکز بر اهرم‌های کنترل آن، بر پایه سیاست‌های اساسی نظام سلامت در هر کشور شکل می‌گیرد بنابراین مرور سیاست‌ها و اصلاحات بنیادین انجام گرفته در نظام سلامت ایران می‌تواند دانشجویان سیاست‌گذاری را با زمینه‌ها، فرایند و محتوی این سیاست‌ها بیشتر از پیش آشنا کرده و موجبات آموختن بیشتر از این تجربیات جهت تحلیل سیاست‌های گذشته و تحلیل برای سیاست‌های آتی فراهم آورد.

رئوس مطالب: (۱۷ ساعت نظری - ۳۴ ساعت عملی)

- تعریف، مفاهیم و ضرورت سیاست‌گذاری و اصلاحات در نظام سلامت
- اولویت‌بندی برای اصلاحات سیاستی در نظام سلامت
- عوامل موثر، بسیج منابع و نیروها بر اعمال اصلاحات
- ساختار نظام سلامت و سیاست‌گذاری در حوزه سلامت و مشکلات و تنگناها
- استفاده از شواهد در سیاست‌گذاری سلامت
- سیاست‌گذاری آگاه از شواهد (مفاهیم، ابزارها، کارکردها، ..)
- ترجمان دانش در سیاست‌گذاری (موانع، تسهیل‌کنندگان، ابزارها و مداخلات)
- تهیه خلاصه سیاستی و برگزاری گفت‌وگوهای سیاستی
- تغییرات کلان و بنیادی در سیاست‌ها و ساختارهای نظام سلامت ایران
- ساخت اجتماعی و طرح سیاست‌های حوزه سلامت
- ارزش‌ها در سیاست‌گذاری سلامت
- نقد و بررسی تجربه‌های اصلاحات در نظام سلامت کشور، تاریخچه، چرایی و چگونگی و پیامدها
- اصلاحات و سیاست‌های مهم نظام سلامت سایر کشورها (دستیابی به پوشش همگانی خدمات سلامت در تایلند، ترکیه، اجرای اصلاحات بیمارستانی در آمریکا، انگلیس و ...)
- سیاست‌ها، آیین‌نامه‌ها و مقررات مرتبط با تامین مالی سلامت در ایران و سایر کشورها
- سیاست‌گذاری در توسعه منابع مالی، انسانی و سازمانی
- سیاست‌های اقتصادی در حوزه سلامت
- سیاست‌گذاری سلامت و اقتصاد کشور
- سیاست‌گذاری در سطوح مختلف حوزه سلامت

- اصلاحات و سیاست های نظام بیمارستانی کشور (خودگردانی، هیئت امنایی، هیئت مدیره، شرکتی و)
- اصلاحات و سیاست های نظام آموزشی کشور (ادغام و انتزاع آموزش پزشکی و نظام ارائه خدمات)
- اصلاحات و سیاست های نظام ارائه خدمات سلامت کشور (مراقبت های سلامت اولیه، شرکت های تعاونی ارائه خدمات بهداشتی درمانی، مجتمع های سلامت، برنامه پزشکی خانواده شهری و روستایی، طرح تحول سلامت،)
- اصلاحات و سیاست های نظام بیمه ای کشور مانند بیمه خویش فرما و بیمه های خاص، بیمه سلامت همگانی، ادغام صندوق های بیمه ای، بیمه بستری شهری و بیمه روستاییان

*تفکیک مباحث به نظری و عملی و یا ارائه قسمتی از یک مطلب به صورت عملی و ارائه قسمت دیگر از همان مطلب به صورت نظری، براساس نظر استاد مربوطه می باشد.

منابع آموزشی درس: (آخرین چاپ)

۱. مقالات مرتبط با اصلاحات و سیاست های نظام سلامت ایران
۲. تصمیم های سیاستی برای پوشش همگانی سلامت، لیلا دشمنگیر، علی فخری.
۳. استفاده از شواهد در تصمیم گیری های نظام سلامت، لیلا دشمنگیر، رضا مجدزاده، حکیمه مصطفوی.
4. Marc J. Roberts, William Hsiao, Peter Berman, Michael R. Reich, Getting Health Reform Right, Oxford University Press, 2002
5. Bodenheimer T.S, Grumbach K. Understanding Health Policy: A Clinical Approach, Seventh Last Edition
۶. ترجمه کتاب فوق (شهرام توفیقی، تحلیل سیاست های تامین سلامت: رویکرد بالینی، انتشارات محور ۱۳۹۰).
۷. برنامه های پنج ساله توسعه اجتماعی اقتصادی، فرهنگی کشور

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- ۲۰٪ حضور در کلاس و انجام تکالیف در زمان مقرر
- ۴۰٪ کار عملی (انجام پروژه واقعی در نظام سلامت از طریق حضور و بازدید از مراکز تدوین سیاستهای نظام سلامت از جمله وزارت بهداشت و دانشگاههای علوم پزشکی، شورای عالی سلامت و امنیت غذایی استانها و کشور، سازمان های بیمه گر سلامت شامل تامین اجتماعی، نیروهای مسلح، کمیته امداد، بیمه سلامت ایران و ذینفعان بیرونی بخش سلامت در سطوح ملی و محلی و آرایه آن)
- ۴۰٪ موفقیت در آزمون تکوینی و پایانی (در طول و پایان دوره)

عنوان درس: تحلیل سیاست های سلامت (Health Policy Analysis) کد درس: ۱۰
پیش نیاز یا همزمان: (علم سیاست و سیاست گذاری عمومی، سیاست گذاری و اصلاحات در نظام سلامت، روش شناسی پژوهش ۱ و ۲) نظام سلامت و نظام ارائه خدمات سلامت

تعداد واحد: ۳ واحد (۲ واحد نظری - ۱ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی درس:

هدف نهایی این درس معرفی روش های اصلی تحلیل سیاست گذاری و چگونگی تحلیل سیاست های حوزه سلامت است. دانشجویان باید با گذراندن این درس، فرایند تحلیل سیاست را فرا بگیرند، منابع داده ها و تکنیک های تحلیلی مورد نیاز برای توسعه بینش های مرتبط با سیاست را بشناسند، نظریه های مختلف سیاستی را برای تبیین آثار و نتایج سیاست های سلامت بکار گیرند و سناریو های آتی و آثار مداخله ها و اقدامات ناشی از سیاست های سلامت را ارزیابی نمایند.

شرح درس:

سیاست گذاری های سلامت تأثیر مهمی بر موفقیت ها و ناکامی های نظام سلامت و هزینه های آن دارد بنابراین تحلیل علمی و روشمند سیاست های در حال تدوین و همچنین سیاست های اتخاذ شده می تواند مفید و درس آموز باشد. تحلیل سیاست گذاری های سلامت نامی کلی برای گروه وسیعی از روش ها است که در این زمینه به کار می روند.

رتوس مطالب: (۳۴ ساعت نظری - ۳۴ ساعت عملی)

- تعریف سیاست سلامت، فرایند سیاست گذاری و مفاهیم مرتبط
- تعریف تحلیل سیاست و اهمیت آن
- تحلیل سیاست در کشورهای با درآمد کم و متوسط
- یادگیری سیاستی، چرایی و چگونگی تغییر و شکست سیاست ها
- ابزارها، الگوها و تئوری های مراحل مختلف سیاست گذاری و تحلیل سیاست (Nudge, Path dependence, Advocacy coalition framework, Punctuated equilibrium, Policy networks,)
- مقایسه و تحلیل روشها و چارچوب های تحلیل سیاستهای سلامت
- روش های تشریحی و تبیینی تحلیل سیاست
- روشهای کمی تحلیل سیاست (مدل سازی آماری فرآیند)
- مدل های خطی تحلیل سیاست (تحلیل ذینفعان، تحلیل وضعیت، Policy Mapping و ماتریس سیاست گذاری)
- مدل های تصمیم سازی (سیاست گذاری از میان انتخاب های متعدد)
- تحلیل سیاسی سیاست گذاری سلامت و تحلیل بر مبنای پارادایم ها
- راهبردها و مهارت های سیاسی
- تحلیل نظریات اقتصادی و تاثیر آنها بر فرایند سیاست گذاری
- شناسایی دست اندرکاران در فرایند سیاست گذاری (شاخه قانون گذاری حکومت، شاخه اجرایی یا بوروکراسی، گروه های ذینفع و ذی نفوذ)،
- الگوهای تحلیل ذینفعان (مدل خبیگان و توده ها، مالک-کارگزار، نظریه جامعه مرکب، مدل گروهی و شبکه ای و گروه های ذی نفوذ)
- نقش ذینفعان مختلف (شوراهای سیاست گذاری مرتبط با سلامت مانند شورای عالی بیمه، شورای عالی سلامت و امنیت غذایی و کمیسیون بهداشت و درمان مجلس و) در سیاست گذاری نظام سلامت ایران

- نقش احزاب و نهادهای مدنی و سیاسی و سازمان‌های خارجی و بین‌المللی بر سیاست‌گذاری سلامت
- ارزیابی اثرات سیاست (Health Impact Assessment)
- خطاهای رایج در تحلیل سیاست: خطاهای متدولوژی، محتوایی و مفهومی
- تجربه‌آموزی و تعمیم نتایج سیاست‌گذاری دیگر کشورها
- بررسی، نقد و تحلیل موردی سیاست‌های سلامت جمهوری اسلامی ایران

* تفکیک مباحث به نظری و عملی و یا ارائه قسمتی از یک مطلب به صورت عملی و ارائه قسمت دیگر از همان مطلب به صورت نظری، براساس نظر استاد مربوطه می‌باشد.

منابع آموزشی درس: (آخرین چاپ)

1. Kent Buse, Jill Walt. 2012. Making Health Policy (Understanding Public Health). McGraw-Hill eBook Library .
۲. ترجمه کتاب فوق (سیاست‌گذاری سلامت. لیلا دشمنگیر و ابوالفتح لامعی، انتشارات قاضی جهانی. سال ۱۳۹۶)
۳. لیلا دشمنگیر، رضا مجدزاده و حکیمه مصطفوی. استفاده از شواهد در تصمیم‌گیری‌های نظام سلامت. انتشارات پژوهاک البرز. ۱۳۹۷
4. Thaler RH. Nudge: Improving decisions about health, wealth, and happiness. Yale University Press New Haven & London; 2008.
5. Fischer F, Miller GJ. Handbook of public policy analysis: theory, politics, and methods: CRC Press; 2006.
6. Knoepfel P, Larrue C, Hill M, Varone F. Public policy analysis: Policy Press; 2011.
7. Birkland TA. An introduction to the policy process: Theories, concepts, and models of public policy making: Routledge; 2015.
8. Dunn WN. Public policy analysis: Routledge; 2015.
9. Hill M, Hupe P. Implementing public policy: An introduction to the study of operational governance: Sage; 2014.

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

- ۲۰٪ حضور در کلاس و انجام تکالیف در زمان مقرر
- ۳۰٪ کار عملی
- ۵۰٪ موفقیت در آزمون تکوینی و پایانی (در طول و پایان دوره)

عنوان درس: تامین منابع مالی و بیمه سلامت Health Financing and Health Insurance کد درس: ۱۱

پیش نیاز یا همزمان: اقتصاد سلامت

تعداد واحد: ۲ واحد (۲ واحد نظری)

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

سیاستگذاران سلامت به عنوان یکی از تاثیر گذارترین مولفه ها در برنامه ریزی و مدیریت نظام سلامت، نیازمند کسب دانش کافی در زمینه تامین مالی خدمات سلامت می باشند تا با استفاده از آن منابع مالی محدود را به سوی خدمات مناسب (کارایی تخصیصی) و خدمات هزینه اثربخش (کارایی فنی) هدایت کنند. هدف اصلی درس تامین منابع مالی و بیمه سلامت، ایجاد دانش و نگرش مناسب در زمینه اصول، منابع و روش های تامین مالی بخش سلامت و به طور ویژه بیمه های سلامت می باشد. انتظار می رود تا مفاهیم اصلی موجود در سه حیطه جمع آوری درآمد، انباشت و آرایه خدمت (خرید) یا علم به ادبیات موجود در دنیا و سازگار با ویژگیهای نظام سلامت ایران معرفی، بررسی و تحلیل گردند.

شرح درس:

نحوه تامین مالی در نظام های سلامت مختلف همیشه مورد توجه بوده است بخصوص بیمه های مختلف سلامت در این حیطه بسیار با اهمیت می باشند.

رئوس مطالب: (۳۴ ساعت نظری)

- کلیات تامین مالی (تاریخچه، اهمیت، مفاهیم، کارکردها و ارتباط با سیاستگذاری سلامت،)
- انواع طرح های تامین مالی سلامت (عمومی، خصوصی و ترکیبی)
- سازمان های تامین کننده منابع مالی در نظام سلامت ایران
- بودجه دولتی سلامت در ایران
- توجیه اقتصادی برای استفاده از طرح های تامین مالی نظام سلامت (عضویت اجباری، اثرات بیرونی، یارانه درون جامعه)
- حسابهای ملی سلامت
- اصلاحات در نظام تامین مالی
- اصلاحات در نظام بیمه ای سلامت
- طرح های تامین مالی در کشورهای مختلف دنیا (شناخت، مقایسه و ارزیابی نتایج)
- مشارکت عادلانه در تامین مالی (مفاهیم عدالت در سلامت و شاخصهای سنجش مشارکت)
- شاخص های تامین مالی نظام سلامت
- چارچوب های تامین مالی در حوزه سلامت
- بیمه های اجتماعی سلامت و تامین مالی دولتی
- پدیده های انتخاب معکوس، خطر رفتاری، نخبه گزینی و راههای کنترل و مقابله با آن
- تعدیل خطر (Risk Adjustment) در بازارهای سلامت (مفاهیم و کاربردها)
- تامین مالی خصوصی (بیمه های خصوصی، پرداخت مصرف کننده، حسابهای پس انداز سلامت)
- تعرفه گذاری در نظام سلامت ایران (تاریخچه، اصول، تحلیل چالش ها)

- خرید راهبردی (مذاکره، روشهای پرداخت نوین به ارایه دهندگان، ارزیابی اقتصادی مداخلات سلامت)
- روش های پرداخت و تخصیص منابع
- سیاست گذاری در توسعه منابع مالی بخش سلامت

منابع آموزشی درس: (آخرین چاپ)

1. Paolucci F. Health care financing and insurance: options for design: Springer New York; 2011. Springer: Heidelberg. Lu M, Jonsson E. Financing health care: New ideas for a changing society: John Wiley & Sons; 2008.
2. Cleverley WO, Cleverley JO. Essentials of health care finance: Jones & Bartlett Learning; 2017.
3. Gottret P, Schieber G. Health financing revisited: a practitioner's guide. The World Bank; 2006.
4. World Health Organization. Guide to producing national health accounts: with special applications for low-income and middle-income countries. WHO. 2003.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- ۲۰٪ حضور در کلاس
- ۸۰٪ انجام تکالیف در زمان مقرر و موفقیت در آزمون تکوینی و پایانی (در طول و پایان دوره)

عنوان درس: ارزشیابی اقتصادی و ارزیابی فناوری سلامت Health Economic Evaluation and Health

کد درس: ۱۲

Technology Assessment

پیش نیاز یا همزمان: (اقتصاد سلامت)

تعداد واحد: ۲ واحد (۱ واحد نظری - ۱ واحد عملی)

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

هدف از این درس شناخت اصول و تکنیک های ارزشیابی اقتصادی و روش های مختلف انجام ارزشیابی اقتصادی خدمات سلامت و ارزیابی فناوری خدمات سلامت و استفاده از این روش ها در سیاستگذاری خدمات سلامت است. آگاهی از دانش ارزشیابی اقتصادی در نظام سلامت برای دانش آموختگان رشته سیاست گذاری سلامت از آن رو اهمیت بسیار دارد که ایشان را در موقعیت های تصمیم گیری و تصمیم سازی قرار می دهد که یکی از رسالت های اصلی آنها می باشد.

شرح درس:

وجود تفکر اقتصادی در زمینه خدمات سلامت، یکی از الزامات و بایسته های سیاست گذاری درست در حوزه سلامت به شمار می رود. کمیابی منابع موجود در سلامت ایجاب می کند برای حتی کم ارزش ترین منابع مالی و سرمایه ای، برنامه ای درست برای هزینه کردن با بهره وری بالا و اثربخشی کامل داشته باشیم. در این مطالعه سعی شده است تکنیکهای ارزشیابی اقتصادی در حوزه سلامت را معرفی کرده و روش محاسبه آن را بیان نماید.

رنوس مطالب: (۱۷ ساعت نظری - ۳۴ ساعت عملی)

- اقتصاد خرد و کارایی، ارزشیابی اقتصادی و ساختار آن، تفاوت ارزشیابی مالی با ارزشیابی اقتصادی
- شناخت، اندازه گیری و ارزش گذاری هزینه ها و پیامدها (انواع هزینه های و روشهای اندازه گیری هر یک از آنها، انواع پیامدهای واسط و نهایی، روشهای اندازه گیری پیامدهای پولی و غیرپولی و ...)
- اهمیت دیدگاه در ارزشیابی اقتصادی، هزینه فرصت و هزینه حاشیه ای
- اندازه گیری کیفیت زندگی
- روش های ارزشیابی اقتصادی (کمینه سازی هزینه، تجزیه و تحلیل هزینه- منفعت (CBA)، تجزیه و تحلیل هزینه- اثربخشی (CEA)، تجزیه و تحلیل هزینه- مطلوبیت (CUA))
- مدل های تصمیم گیری، مدل درخت تصمیم گیری، مدل مارکف
- پژوهش های بار بیماری ها
- ارزیابی اثر سیاست ها با بهره گیری از روش های اقتصاد سنجی
- عدم قطعیت و تحلیل حساسیت در ارزشیابی اقتصادی
- استفاده از داده های ارزشیابی اقتصادی در تصمیم سازی های سلامت
- ارزیابی کیفی پژوهش های ارزشیابی اقتصادی

- استفاده از داده‌های ارزشیابی اقتصادی (مثلا هزینه به ازای QALY) در تصمیم‌سازی‌های سلامت
- جداول League
- ارزیابی هزینه - اثربخشی فناوری‌ها
- ارزیابی فناوری‌های سلامت
- HTA Core Model
- بررسی اثرات اجتماعی فناوری‌ها در مطالعات ارزیابی فناوری سلامت

* تفکیک مباحث به نظری و عملی و یا ارائه قسمتی از یک مطلب به صورت عملی و ارائه قسمت دیگر از همان مطلب به صورت نظری، براساس نظر استاد مربوطه می باشد.

منابع آموزشی درس: (آخرین چاپ)

1. Fox-Rushby J, Cairns J. Economic Evaluation (Understanding Public Health). UK: Open University Press. Latest Edition
2. Drummond MF, O'Brien BJ, Stoddert GL, Torrance GW. Methods for the economic evaluation of health care programmes. 2015. Oxford University Press: Oxford.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- ۲۰٪ حضور در کلاس و انجام تکالیف در زمان مقرر
- ۴۰٪ کار عملی
- ۴۰٪ موفقیت در آزمون تکوینی و پایانی (در طول و پایان دوره)

عنوان درس: روش شناسی پژوهش (۲) Advanced Health Research(2) کد درس: ۱۳

پیش نیاز یا همزمان: (روش شناسی پژوهش (۱) و آمار در سیاست گذاری)

تعداد واحد: ۳ واحد (۲ واحد نظری - ۱ واحد عملی)

نوع واحد: (نظری - عملی)

هدف کلی درس:

هدف از این درس آشنایی دانشجویان با انواع مطالعات ثانویه و سنتز آنها به روش عملی و روش شناسی مطالعات ترکیبی (Mixed Methods Research) است.

شرح درس:

آشنایی دانشجویان با روش های متداول تحقیق در علوم پزشکی و نحوه استفاده از نتایج پژوهش انجام شده به منظور آماده سازی جهت همکاری در فعالیت های پژوهشی

رئوس مطالب: (۳۴ ساعت نظری - ۳۴ ساعت عملی)

- آشنایی با انواع مطالعات مرور (روایی، نظام مند، گستره و ...)
- آشنایی با روش شناسی مرور نظام مند
- آشنایی با روش شناسی فراتحلیل (متاآنالیز) برای مطالعات مرور نظام مند
- آشنایی با روش شناسی فراترکیب (متاسنتز) برای مطالعات مرور نظام مند
- آموزش نرم افزارهای RevMan و CMA (Comprehensive Meta Analysis)
- آشنایی با روش های تحلیل سایر انواع مرور ها
- انواع مطالعات تطبیقی و روش تحلیل آنها
- رویکرد GRADE
- رویکرد GRADE-CERQual
- مبانی نظری و اصول عملی مطالعات ترکیبی
- انواع مطالعات ترکیبی
- روش های نمونه گیری در مطالعات ترکیبی
- روش های گردآوری داده ها در مطالعات ترکیبی
- روش های تحلیل داده ها در مطالعات ترکیبی
- مطالعات چند روشی (multi method design and multi method study)

*تفکیک مباحث به نظری و عملی و یا ارائه قسمتی از یک مطلب به صورت عملی و ارائه قسمت دیگر از همان مطلب به صورت نظری، براساس نظر استاد مربوطه می باشد.

منابع آموزشی درس: (آخرین چاپ)

- 1) Bowling A and Ebrahim S (Eds). Handbook of health research methods, Open University Press, Last edition
 - 2) SN Hesse-Biber, RB Johnson. The Oxford handbook of multimethod and mixed methods research inquiry. Oxford University Press. 2015
 - 3) MM Bergman. Advances in mixed methods research: Theories and applications. Sage Publication. Latest Edition.
- ۴) علی اکبر حق دوست. مرور ساختارمند و متاآنالیز؛ ویرایش چهارم، انتشارات گپ. ۱۳۹۷

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- ۲۰٪ حضور در کلاس و انجام تکالیف در زمان مقرر
- ۳۰٪ کار عملی
- ۵۰٪ موفقیت در آزمون تکوینی و پایانی (در طول و پایان دوره)

پیش نیاز: ندارد
تعداد واحد: ۲ واحد
نوع واحد: (نظری)

هدف کلی درس:

این واحد درسی به دنبال آشنایی فراگیران با مفاهیم و حوزه های بین الملل عرصه سلامت است. سیاستگذاران حوزه سلامت باید شناخت حداقلی را نسبت به جنبه های بین المللی سلامت، سازمان های بین المللی مسئول در این عرصه، معاهدات بین المللی و مفاهیم نوین سلامت جهانی (Global Health) کسب کنند تا همگام با تحولات بین المللی این حوزه مدیریتی کارا و اثربخش در حیطه تحت کنترل خود داشته باشند.

شرح درس:

در شرایط کنونی حفظ و ارتقای سلامت مردم در هر کشور متأثر از سیاستها، برنامه ها، مداخلات و شرایط دیگر کشورها و سازمان های بین المللی است. همچنین تعهدنامه ها و توافقات متعدد میان کشورها و عهدنامه های بین المللی بر نظام سلامت آنها تاثیر گذار است. لذا سیاست گذاری در نظام سلامت باید با آگاهی از این موارد صورت گیرد.

رئوس مطالب: (۳۴ ساعت نظری)

- چرایی و اهمیت سلامت جهانی
- تفاوت میان international health, global health and public health
- دیپلماسی سلامت جهانی
- مذاکره برای سلامت بین الملل
- قانون سلامت جهانی
- اهداف جهانی سلامت (Health for all, MDG, SDG)
- پویایی های نوین حکمرانی سلامت جهانی
- سلامت جهانی و سیاست خارجی در سازمان ملل
- راهبردهای ملی برای سلامت جهانی
- Medicalization of global health
- سازمان های بین المللی مرتبط با سلامت، اهداف، کارکردها و نقش ها
- اقتصاد سیاسی سلامت و توسعه
- تغییرات قدرت در دیپلماسی سلامت جهانی و مدل های جدید توسعه
- سازمان های جامعه مدنی، حاکمیت سلامت جهانی و دیپلماسی عمومی
- سازمان های بین المللی مسئول در عرصه سلامت همچون World Bank, World health organization, UNICEF و سایر سازمان های مرتبط
- سازمان ها، آژانس ها و برنامه های خیریه بین المللی همچون USAID, PEPFAR, بنیاد راکفلر، بنیاد CARE و سایر سازمان های مرتبط
- سازمان هلال احمر اسلامی و سازمان صلیب سرخ جهانی
- عهدنامه ها، قراردادهای و قوانین بین المللی سلامت
- وضعیت شاخص های سلامت در منطقه EMRO و همسایگان ایران و کشورهای هدف سند چشم انداز

- مفهوم گردشگری پزشکی و سلامت و بین‌المللی سازی تجارت سلامت
- آسیب شناسی سیاست های سلامت جهانی

منابع آموزشی درس: (آخرین چاپ)

1. Lindstrand A. Global health: an introductory textbook: Studentlitteratur; Latest Edition.
2. Robert Beaglehole and Ruth Bonita. Public Health at the crossroads. Cambridge University Press. Latest Edition
3. World Health Organization. Ten years in public health, 2007–2017: report by Dr Margaret Chan, Director-General, World Health Organization. Geneva: WHO; 2017. Licence: CC BY-NC-SA 3.0 IGO.
4. Adrian Kay, Owain Williams. Global Health Governance: Crisis, Institutions and Political Economy (International Political Economy). Springer. 2009
5. Kelley Lee, Kent Buse, Suzanne Fustukian. Health Policy in a Globalising World. Cambridge University Press. 2002
6. International Health Regulations 2005: New obligations, new opportunities. Available from: http://www.wpro.who.int/topics/international_health_regulations/en/
7. International Health Regulations (2005): Areas of work for implementation [internet]. 2007. Available from: http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/69770/1/WHO_CDS_EPR_IHR_2007.1_eng.pdf?ua=1
8. Summary of States Parties 2012 report on IHR core capacity implementation: Report for National IHR Focal Points [internet]. Available from: http://www.who.int/ihr/publications/WHO_HSE_GCR_2014_5/en/
9. Health gap: the challenge of an unequal world-by Michael Marmot: <https://www.bloomsbury.com/uk/the-health-gap-9781408857991/>

۱۰- (ترجمه کتاب فوق در ایران: شکاف در سلامت: چالش جهان نابرابر، ترجمه صادق غضنفری، حکیمه مصطفوی، محمد سلیمی، انتشارات سازمان بیمه سلامت ایران)

شیوه ارزشیابی دانشجوی:

- ۲۰٪ حضور در کلاس و انجام تکالیف در زمان مقرر

- ۸۰٪ موفقیت در آزمون تکوینی و پایانی (در طول و پایان دوره)

عنوان درس: برنامه ریزی سلامت Health Planning کد درس: ۱۵

پیش نیاز: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد (۱ واحد نظری - ۱ واحد عملی)

نوع واحد: (نظری- عملی)

هدف کلی درس:

هدف از این درس آشنایی دانشجویان با مفاهیم مرتبط با برنامه ریزی، ابزارها و انواع آن، نقش و جایگاه برنامه ریزی و تدوین راهبرد در سیاست گذاری و توسعه ملی، چگونگی حصول به اهداف تبیین شده در برنامه های سطوح مختلف می باشد.

شرح درس:

برنامه ریزی جریان مستمر از تصمیم های راهبردی می باشد که یا در دست داشتن بهترین اطلاعات نسبت به آینده به مرحله اجرا در می آید. دستیابی به اهداف بزرگ نیازمند راهبردهای هوشمندانه ای می باشد. استراتژی برای دستیابی به موفقیت است. و سیاست گذاران و برنامه ریزان برای دستیابی به اهداف تعیین شده نیازمند آگاهی از روش های پیش بینی آینده و بهره گیری از راهبردهای مناسب برای دستیابی به آینده مطلوب می باشند.

رئوس مطالب: (۱۷ واحد نظری - ۳۴ واحد عملی)

- برنامه ریزی و انواع آن
- انواع چارچوب ها و الگوهای برنامه ریزی و کاربرد هر یک از آنها
- اجزای برنامه ریزی راهبردی
- انواع راهبردها و کاربرد آنها در مدیریت و برنامه ریزی راهبردی
- ارزشیابی انواع راهبردها و چگونگی انتخاب راهبرد مناسب
- ابزارهای برنامه ریزی راهبردی (تحلیل وضعیت، تحلیل شکاف، نگاشت ارزش، تحلیل منطقه رقابتی و نگاشت رقابت)
- ائتلاف ها، اتحادیه ها و گروه های راهبردی و تحلیل آنها
- ماهیت و اصول مدیریت راهبردی در نظام سلامت
- ابعاد و سطوح مدیریت راهبردی در نظام سلامت
- آینده پژوهی، مفاهیم اصول و روش ها
- جایگاه تفکر راهبردی در برنامه ریزی های توسعه ای ملی
- تفکر راهبردی و جایگاه آن در برنامه ریزی و سیاست گذاری
- سناریو نویسی و مطالعات آینده
- انواع اسناد سیاستی در نظام سلامت
- برنامه ریزی و اجرای برنامه های توسعه ملی
- سیاست های کلی نظام سلامت و برنامه های توسعه و برنامه های راهبردی و بلند مدت در کشور
- بررسی و نقد و تحلیل برنامه های توسعه ای کشور از منظر سیاست گذاری حوزه سلامت
- بررسی و نقد و تحلیل اسناد بالادستی نظام جمهوری اسلامی و ارتباط آنها با حوزه سلامت

*تفکیک مباحث به نظری و عملی و یا ارائه قسمتی از یک مطلب به صورت عملی و ارائه قسمت دیگر از همان مطلب به صورت نظری، براساس نظر استاد مربوطه می باشد.

منابع آموزشی درس: (آخرین چاپ)

1. Strategic Management of Health Care Organizations, Linda E. Swayne, W. Jack Duncan and Peter M. Ginter. Seven Edition 2015.
2. Robert M. Grant. Contemporary Strategy Analysis: Concepts, Techniques, Applications. Oxford University Press. 2016

- شیوه ارزشیابی دانشجو:

- ۲۰٪ حضور در کلاس و انجام تکالیف در زمان مقرر
- ۴۰٪ کار عملی
- ۴۰٪ موفقیت در آزمون تکوینی و پایانی (در طول و پایان دوره)

عنوان درس: روش شناسی مطالعات اجتماعی در سلامت (Social Methodology in Health) کد درس: ۱۶

پیش نیاز: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد (۱ واحد نظری - ۱ واحد عملی)

نوع واحد: (نظری- عملی)

هدف کلی درس:

هدف از این درس آشنایی با روش شناسی مطالعات اجتماعی در سلامت، ویژگی‌ها، نقش و تاثیر تعیین گره‌های اجتماعی بر روند بیماری‌ها و توزیع سلامتی در یک جامعه است.

شرح درس:

تمرکز عمده این درس بر مباحث مرتبط با دو مفهوم تعیین گره‌های اجتماعی سلامت و تاثیرات آن بر سلامتی یا بهره گیری از روش‌های مناسب و اپیدمیولوژی اجتماعی می باشد. مفاهیم مرتبط با اپیدمیولوژی اجتماعی به عنوان زیر شاخه ای از تعیین گره‌های اجتماعی، از جمله اثرات عوامل ساختاری-اجتماعی بر وضعیت سلامتی و پارادایم Socio_Psycho_Biological، دیدگاه جمعیت، استفاده از رویکردهای آماری جدید همچون تحلیل چندسطحی و اهمیت نظریه‌ها و رویکردها مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد. در این درس همچنین سلامت و تعیین گره‌های اجتماعی آن مانند میزان درآمد، سطح تحصیلات، شغل و طبقه اجتماعی به عنوان عوامل اصلی تاثیرگذار بر گسترش عدالت در سلامت و ایجاد فرصتی منصفانه برای همه مورد بحث قرار می‌گیرد. همچنین تاثیر عوامل اجتماعی بر شاخص‌های سلامتی مورد بررسی قرار گرفته و سیاست گذاری و اتخاذ راهکارهای مناسب برای حل مشکلات ناشی از این عوامل و کاهش بی عدالتی‌های سلامتی مورد بحث قرار می‌گیرد.

رئوس مطالب: (۱۷ ساعت نظری - ۳۴ ساعت عملی)

- مولفه‌های اجتماعی سلامت، تعاریف و اهمیت
- میانی نظری عدالت و دولت رفاه
- رویکرد Socio_Psycho_Biological و Bio_Psycho_Social
- مراقبت اجتماعی (Social Care)، خود مراقبتی (Self-Care) و مراقب‌های پزشکی (Medical Care)
- اندازه گیری و تفسیر نابرابری در سلامت
- روش شناسی ارزیابی عدالت و تعیین کننده‌های اجتماعی
- اندازه گیری فقر
- سیاست گذاری برای کاهش فقر و نابرابری
- حمایت‌های اجتماعی
- شاخص‌های وضعیت اقتصادی و اجتماعی خانوارها
- اثرات تعیین گره‌های اجتماعی سلامت روی سلامتی (تئوری‌ها، رویکردها، مکانیسم‌ها و مسیرها)
- برنامه‌های جهانی برای ارتقای تعیین گره‌های اجتماعی سلامت
- تجربه‌های جهانی برای ارتقای وضعیت عوامل اجتماعی تاثیرگذار بر سلامت
- روش‌های تحلیل عدالت

- روش های تحلیل عوامل موثر بر نابرابری
 - پژوهش های مشارکتی مبتنی بر جامعه
 - روش های توصیف و تحلیل شبکه های اجتماعی
 - سرمایه اجتماعی، مفاهیم و ارتباط با سلامتی
 - ساختار اجتماعی و تاثیر بر سلامت
 - برنامه های بلندمدت ملی توسعه اقتصادی اجتماعی کشور
 - نقش سازمان ها و نهادهای مختلف در ارتقای وضعیت عوامل اجتماعی
 - تهیه برنامه مداخله ای برای همکاری بین بخشی
 - سلامت در همه سیاست ها: مفهوم، چارچوب و ابعاد، نقش دولت ها و سازمان های مردم نهاد در «سلامت در همه سیاست ها» در تمام سطوح
- *تفکیک مباحث به نظری و عملی و یا ارایه قسمتی از یک مطلب به صورت عملی و ارایه قسمت دیگر از همان مطلب به صورت نظری، براساس نظر استاد مربوطه می باشد.

منابع آموزشی درس: (آخرین چاپ)

1. Kaufman JS. Methods in social epidemiology: John Wiley & Sons; 2017.
2. World Health Organization. Commission on social determinants of health. Action on the social determinates of health: learning from previous experiences. Geneva: WHO. Latest edition
3. Marmot M and Wilkinson RG. Social determinates of health. Oxford university press. Latest edition
4. Berkman LF, Kawachi I(Eds). Social epidemiology. Oxford: new York. Latest edition
5. Marmot M. Health in an unequal world: social circumstances, biology and disease. Clinical Medicine. 2006;6(6):559.
6. Kronenfeld JJ. Social Determinants, Health Disparities and Linkages to Health and Health Care: Emerald Group Publishing; 2013.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- ۲۰٪ حضور در کلاس و انجام تکالیف در زمان مقرر
- ۴۰٪ کار عملی
- ۴۰٪ موفقیت در آزمون تکوینی و پایانی (در طول و پایان دوره)

Doctoral thesis/ Dissertation کد درس: ۱۷

عنوان درس: پایان نامه

پیش نیاز: -

تعداد واحد: ۱۸ واحد

نوع واحد: -

هدف کلی درس:

طراحی و اجرای یک پروژه پژوهشی مرتبط با سیاست گذاری سلامت

شرح درس:

در این درس دانشجو مطابق با مفاد آیین نامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) مصوب شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی با نحوه نگارش و تنظیم یک مبحث علمی در قالب رساله دکتری آشنا و آن را آماده می‌کند. تمرکز بر موضوع های کاربردی در جهت حل مسایل و مشکلات نظام سلامت کشور یکی از موارد قابل توجه می باشد. بهره گیری از اولویت های سازمان های مختلف فعال در نظام سلامت از جمله سازمان های بیمه گر، معاونت های مختلف وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی و دانشگاه های علوم پزشکی کشور، موسسات و مراکز پژوهشی و همچنین سازمان های بین المللی مانند سازمان جهانی بهداشت و یا بانک جهانی و صندوق یونیسیف می تواند در جهت انتخاب موضوعات کاربردی مفید باشد. همچنین توصیه به سازوکار تشویقی در جهت استفاده از مشاوران بین المللی می تواند در تقویت رویکرد پژوهش محوری و حرکت در جهت بین المللی سازی دانشگاه ها مفید باشد.

منابع آموزشی درس:

بر اساس موضوع پژوهشی و نظر استاد راهنما

شیوه ارزشیابی دانشجو:

مطابق با مفاد آیین نامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) مصوب شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

عنوان درس: مدیریت و رفتار سازمانی (Management and Organizational Behavior) کد درس: ۱۸

پیش نیاز: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: (نظری)

هدف کلی درس:

آشنایی دانشجویان با مباحث نوین مدیریت و رفتار سازمانی و کاربرد های آن در محیط سازمانی

شرح درس: در این درس دانشجو ضمن آشنایی با مباحث نوین مدیریت و رفتار سازمانی و کاربرد های آن در سازمان می تواند راهکارهای نوینی را از منظر مدیریتی برای ارتقای عملکرد و کارایی سازمان و هدایت و تغییر فرهنگ و جو سازمانی فرا گیرد به نحوی که در خاتمه بتواند به عنوان یک عضو فعال در تیم مدیریتی سازمان برنامه های اثربخشی را برای چالش های پیش روی مدیریت در عصر حاضر معرفی و تدوین نماید.

رئوس مطالب: (۳۴ ساعت نظری)

- خلاقیت و نوآوری
- کارآفرینی سازمانی
- پویایی گروه
- مدیریت تغییر و اصلاحات سازمانی
- مدیریت دانش
- مدیریت عملکرد سازمانی
- مدیریت بحران و سیستم های نوین کنترل
- رویکردهای نوین مدیریت در سازمان
- ارتباطات سازمانی و مدیریت روابط فرد و سازمان
- عدالت سازمانی
- دموکراسی سازمانی
- تئوری مشارکت و درگیری کارکنان
- تعدیل نیرو، انتقال، اخراج، بازخرید، فرار مغزها
- سیاست گذاری در توسعه نیروی انسانی بخش سلامت
- سکوت سازمانی و خودسانسوری در سازمان
- رفتار شهروندی سازمانی
- هوش عاطفی و عملکرد مدیران
- مدیریت استرس و فشار عصبی
- رفتار سیاسی در سازمان
- اعتیاد به کار
- داوطلبی گرایی
- پارٹی بازی
- ماکیاولیسم

منابع آموزشی درس: (آخرین چاپ)

۱. استیفن رابینز- مبانی رفتار سازمانی. ترجمه علی پارسائیان و محمد اعرابی. چاپ چهل و دوم. دفتر پژوهش‌های فرهنگی. تهران. ۱۳۹۷
۲. سرداری احمد. مدیریت رفتار سازمانی پیشرفته.
۳. زارعی. حسن. مدیریت رفتار سازمانی پیشرفته.
4. Edwin Locke. Principles of Organizational Behavior. Blackwell Publishers. First Edition. 2003

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- ۲۰٪ حضور در کلاس و انجام تکالیف در زمان مقرر
- ۸۰٪ موفقیت در آزمون تکوینی و پایانی (در طول و پایان دوره)

عنوان درس: فلسفه، اخلاق، میانی حقوق و قانون گذاری در سلامت
Philosophy, Ethics, Law and Legislation
کد درس: ۱۹

پیش نیاز: ندارد
تعداد واحد: ۲ واحد
نوع واحد: نظری

هدف کلی درس: امروزه اهمیت مسایل حقوقی و اخلاقی در اداره نظام های سلامت غیرقابل انکار است و گزارش های متعددی از سازمان های بین المللی و نظام های سلامت کشورهای دیگر در این زمینه به چاپ رسیده است. هدف از این درس آشنایی دانشجویان با میانی و اصول موازین اخلاقی و قانونی در نظام بهداشت و درمان و روش های استفاده بهینه از آنها در جهت دستیابی به اهداف نظام سلامت است.

شرح درس: این درس مشتمل بر دو مبحث موازین اخلاقی و فلسفی و موازین حقوقی و اصول قانون گذاری در سلامت (و سیاست گذاری سلامت) می باشد.

رئوس مطالب: (۳۴ ساعت نظری)

- اصطلاحات حقوقی و قانونی
- فلسفه های اخلاقی و رویکردهای فلسفی موجود به سلامت
- حق تصمیم گیری در نظام سلامت
- قوانین بهداشت و درمان
- مقررات، تخلفات و رسیدگی به شکایات
- اخلاق و حقوق توزیع و تخصیص منابع
- حقوق تجارت خدمات بهداشتی و درمانی
- اخلاق و رفتار حرفه ای پزشکی (Medical Professionalism)
- ابزارهای تحلیل اخلاقی در اصول چهارگانه اخلاقیات زیست پزشکی
- ارتباط ارایه دهندگان خدمات سلامت با گیرندگان و سایر همکاران تیم سلامت
- تعارض منافع و مدیریت صحیح تعارض منافع در نظام سلامت
- خطاهای پزشکی و رویکرد سیستمیک به خطاها
- حاکمیت بالینی (ایمنی گیرندگان و ارایه دهندگان خدمات)

منابع آموزشی درس: (آخرین چاپ)

۱. قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
2. World Health Organization. Global Health ethics, Key issues, Global network of WHO collaborating centers for bioethics, WHO, 2015
۳. ترور اسمیت (ترجمه محمد صرغام). اخلاق در پژوهش های پزشکی
۴. میر سجادی موسوی، حق برخورداری از سلامت

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- ۲۰٪ حضور در کلاس و انجام تکالیف در زمان مقرر
- ۸۰٪ موفقیت در آزمون تکوینی و پایانی (در طول و پایان دوره)

پیش‌نیاز: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس: هدف از این درس آشنایی دانشجویان با چرایی پرداختن به جامعه‌شناسی در حوزه سلامت و اهمیت و ارتباط جامعه‌شناسی سلامت با سیاست‌گذاری می‌باشد.

شرح درس: در این درس به شرح مفاهیم جامعه‌شناسی، جامعه‌شناسی پزشکی و جامعه‌شناسی سلامت و واژه‌های مرتبط و همچنین جنبه‌های اجتماعی سلامت و ارتباط سلامت با جامعه‌شناسی و ارتباط بین سیاست‌ها، ساختارهای اجتماعی و شاخص‌ها و پیامدهای سلامتی در جامعه پرداخته می‌شود.

رئوس مطالب: (۳۴ ساعت نظری)

- مفاهیم و قلمرو جامعه‌شناسی سلامت
- مفاهیم سلامت و بیماری از دیدگاه جامعه‌شناسی
- الگوهای اجتماعی بیماری‌ها
- کوچ‌نشینی، روستا‌نشینی و شهرنشینی و مسائل اجتماعی و سلامتی آنها
- رفتارشناسی بیماری و رابطه پزشک و بیمار
- جامعه‌شناسی بیمارستان
- جنبه‌های پزشکی، بهداشتی و جامعه‌شناسی بیماری‌های مختلف از جمله اچ‌آی‌وی/ایدز و هیپاتیت
- جنبه‌های پزشکی، بهداشتی و اجتماعی اعتیاد
- مسائل بهداشتی و جامعه‌شناسی کودکان خیابانی
- خودکشی، علل و عوامل آن
- بزهکاری، علل و عوامل آن
- رابطه سیاست، ساختار اجتماعی و سلامت

منابع آموزشی درس: (آخرین چاپ)

۱. منوچهر محسنی. جامعه‌شناسی پزشکی. انتشارات کتابخانه طهوری. تهران، ۱۳۹۲-۲.
۲. ریچارد ویلیکینسون و کیت پیکت. جامعه‌شناسی سلامت، ثروت و عدالت. ترجمه دکتر پوررضا.
۳. جامعه‌شناسی پزشکی - دیوید آرمسترانگ - ترجمه محمد توکل
۴. مبانی جامعه‌شناسی - بروس کوئن - ترجمه غلامعباس توسلی و رضا فاضل
۵. حاتمی و همکاران. کتاب جامع بهداشت عمومی، فصول مرتبط با مفاهیم جامعه‌شناختی بهداشت عمومی. انتشارات ارجمند.
6. Conrad P, Leiter V. Health and health care as social problems: Rowman & Littlefield Publishers; 2003.
7. Conrad P. The medicalization of society: Johns Hopkins University Press Baltimore; 2007.

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

= ۲۰٪ حضور در کلاس و انجام تکالیف در زمان مقرر و ۸۰٪ موفقیت در آزمون تکوینی و پایانی (در طول و پایان دوره)

فصل چهارم
استانداردهای برنامه آموزشی
رشته سیاست‌گذاری سلامت
در مقطع دکتری تخصصی (Ph.D.)

استانداردهای برنامه آموزشی

موارد زیر، حداقل موضوعاتی هستند که بایستی در فرایند ارزیابی برنامه های آموزشی توسط ارزیابان مورد بررسی قرار گیرند:

- * ضروری است، دوره، فضاها و امکانات آموزشی عمومی مورد نیاز از قبیل: کلاس درس اختصاصی، سالن کنفرانس، قفسه اختصاصی کتاب در گروه، کتابخانه عمومی، مرکز کامپیوتر مجهز به اینترنت یا سرعت کافی و نرم افزارهای اختصاصی، وب سایت اختصاصی گروه و سیستم بایگانی آموزشی را در اختیار داشته باشد.
- * ضروری است، گروه آموزشی، فضاهای اختصاصی مورد نیاز، شامل: آزمایشگاه های اختصاصی، عرصه های بیمارستانی و اجتماعی را براساس مفاد مندرج در برنامه آموزشی در اختیار فراگیران قرار دهد.
- * ضروری است، دپارتمان آموزشی، فضاهای رفاهی و فرهنگی مورد نیاز، شامل: اتاق استادان، اتاق دانشجویان، سلف سرویس، نمازخانه، خوابگاه و امکانات فرهنگی ورزشی را در اختیار برنامه قرار دهد.
- * ضروری است که عرصه های آموزشی خارج دپارتمان دوره های چرخشی، مورد تایید قطعی گروه ارزیابان باشند.
- * ضروری است، جمعیت ها و مواد اختصاصی مورد نیاز برای آموزش شامل: بیمار، تخت فعال بیمارستانی، نمونه های آزمایشگاهی، نمونه های غذایی، دارویی یا آرایشی برحسب نیاز برنامه آموزشی به تعداد کافی و تنوع قابل قبول از نظر ارزیابان در دسترس فراگیران قرار داشته باشد.
- * ضروری است، تجهیزات سرمایه ای و مصرفی مورد نیاز مندرج در برنامه در اختیار مجریان برنامه قرار گرفته باشد و کیفیت آن ها نیز، مورد تایید گروه ارزیاب باشد.
- * ضروری است، امکانات لازم برای تمرینات آموزشی و انجام پژوهش های مرتبط، متناسب با رشته مورد ارزیابی در دسترس هیئت علمی و فراگیران قرار داشته باشد و این امر، مورد تایید ارزیابان قرار گیرد.
- * ضروری است، دپارتمان آموزشی مورد ارزیابی، هیئت علمی مورد نیاز را بر اساس موارد مندرج در برنامه آموزشی و مصوبات شورای گسترش در اختیار داشته باشد و مستندات آن در اختیار گروه ارزیاب قرار گیرد.
- * ضروری است، دپارتمان آموزشی برای تربیت فراگیران دوره، کارکنان دوره دیده مورد نیاز را طبق آنچه در برنامه آموزشی آمده است، در اختیار داشته باشد.
- * ضرورت دارد که برنامه آموزشی (Curriculum) در دسترس تمام مخاطبین قرار گرفته باشد.
- * ضروری است، آیین نامه ها، دستورالعمل ها، گایدلاین ها، قوانین و مقررات آموزشی در دسترس همه مخاطبین قرار داشته باشد و فراگیران در ابتدای دوره، در مورد آنها توجیه شده باشند و مستندات آن در اختیار ارزیابان قرار گیرد.
- * ضروری است که منابع درسی اعم از کتب و مجلات مورد نیاز فراگیران و اعضای هیات علمی، در قفسه کتاب گروه آموزشی در دسترس باشند.
- * ضروری است که فراگیران در طول هفته، طبق تعداد روزهای مندرج در قوانین جاری در محل کار خود حضور فعال داشته، وظایف خود را تحت نظر استادان یا فراگیران ارشد انجام دهند و برنامه هفتگی یا ماهانه گروه در دسترس باشد.
- * ضروری است، محتوای برنامه کلاس های نظری، حداقل در ۸۰٪ موضوعات یا جدول دروس مندرج در برنامه آموزشی انطباق داشته باشد.

* ضروری است، فراگیران، طبق برنامه تنظیمی گروه، در کلیه برنامه های آموزشی و پژوهشی گروه، مانند کنفرانس های درون گروهی، سمینار ها، کارهای عملی، کارهای پژوهشی و آموزش رده های پایین تر حضور فعال داشته باشند و مستندات آن در اختیار ارزیابان قرار داده شود.

* ضروری است، فرایند مهارت آموزی در دوره، مورد رضایت نسبی فراگیران و تایید ارزیابان قرار گیرد.

* ضروری است، مقررات پوشش (Dress code) در شروع دوره به فراگیران اطلاع رسانی شود و برای پایش آن، مکانیسم های اجرایی مناسب و مورد تایید ارزیابان در دیپارتمان وجود داشته باشد.

* ضروری است، فراگیران از کدهای اخلاقی مندرج در کوریکولوم آگاه باشند و به آن عمل نمایند و عمل آنها مورد تایید ارزیابان قرار گیرد.

* ضروری است، در گروه آموزشی برای کلیه فراگیران کارپوشه آموزشی (Portfolio) تشکیل شود و نتایج ارزیابی ها، گواهی های فعالیت های آموزشی، داخل و خارج از گروه آموزشی، تشویقات، تذکرات و مستندات ضروری دیگر در آن نگهداری شود.

* ضروری است، فراگیران کارنمای (Log book) قابل قبولی، منطبق با توانمندی های عمومی و اختصاصی مندرج در برنامه مورد ارزیابی در اختیار داشته باشند.

* ضروری است، فراگیران بر حسب نیمسال تحصیلی، مهارت های مداخله ای اختصاصی لازم را براساس موارد مندرج در برنامه انجام داده باشند و در کارنمای خود ثبت نموده و به امضای استادان ناظر رسانده باشند.

* ضروری است، کارنما به طور مستمر توسط فراگیران تکمیل و توسط استادان مربوطه پایش و نظارت شود و باز خورد مکتوب لازم به آنها ارائه گردد.

* ضروری است، فراگیران در طول دوره خود، در برنامه های پژوهشی گروه علمی مشارکت داشته باشند و مستندات آن در دسترس باشد.

* ضروری است، فراگیران بر حسب سال تحصیلی، واحدهای خارج از گروه آموزشی را (در صورت وجود) گذرانده و از مسئول عرصه مربوطه گواهی دریافت نموده باشند و مستندات آن به رویت گروه ارزیاب رسانده شود.

* ضروری است، بین گروه آموزشی اصلی و دیگر گروه های آموزشی همکاری های علمی بین رشته ای از قبل پیش بینی شده و برنامه ریزی شده وجود داشته باشد و مستنداتی که مبین این همکاری ها باشند، در دسترس باشد.

* ضروری است، در آموزش های حداقل از ۷۰٪ روش ها و فنون آموزشی مندرج در برنامه، استفاده شود.

* ضروری است، فراگیران در طول دوره خود به روش های مندرج در برنامه، مورد ارزیابی قرار گیرند و مستندات آن به گروه ارزیاب ارائه شود.

* ضروری است، دانشگاه یا مراکز آموزشی مورد ارزیابی، واجد هلاک های مندرج در برنامه آموزشی باشند.

فصل پنجم
ارزشیابی برنامه آموزشی رشته سیاست‌گذاری سلامت
در مقطع دکتری تخصصی (Ph.D.)

ارزشیابی برنامه (Program Evaluation)

نحوه ارزشیابی برنامه:

با توجه به تحولات نظام های اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فناوری به منظور به روز نگه داشتن برنامه های درسی و پاسخگویی به نیازهای جامعه، بر اساس نظر سنجی از ذینفعان برنامه درسی، هر چهار سال یکبار بررسی جامع از همه ذینفعان انجام می شود و نتایج آن مبنایی برای بازنگری جزئی و یا کلی برنامه درسی می باشد. ضمناً در پایان هر ترم تحصیلی و هنگام دانش آموختگی دانشجویان هر دوره تحصیلی نظر سنجی از فراگیران انجام می شود و نتایج آن در هنگام بازنگری برنامه های درسی استفاده می شود.

شرایط ارزشیابی برنامه:

این برنامه در شرایط زیر ارزشیابی خواهد شد:

- ۱- گذشت چهار سال از اجرای برنامه
- ۲- تغییرات عمده فناوری که نیاز به بازنگری برنامه را مسجل کند
- ۳- تصمیم سیاستگذاران اصلی مرتبط با برنامه

شاخص های ارزشیابی برنامه:

شاخص:

♦ میزان رضایت دانش آموختگان از برنامه:	بیش از ۷۰ درصد
♦ میزان رضایت اعضای هیات علمی از برنامه:	بیش از ۷۵ درصد
♦ میزان رضایت مدیران نظام سلامت از نتایج برنامه:	بیش از ۷۰ درصد
♦ میزان برآورد نیازها و رفع مشکلات سلامت توسط دانش آموختگان رشته:	طبق نظر ارزیابان
♦ کمیت و کیفیت تولیدات فکری و پژوهشی توسط دانش آموختگان رشته:	طبق نظر ارزیابان

متولی ارزشیابی برنامه:

متولی ارزشیابی برنامه، شورای گسترش دانشگاه های علوم پزشکی با همکاری گروه تدوین یا بازنگری برنامه و سایر دبیرخانه های آموزشی و سایر اعضای هیات علمی می باشند.

سازوکار بازنگری برنامه:

- گردآوری اطلاعات حاصل از نظرسنجی، تحقیقات تطبیقی و عرصه ای، پیشنهادات و نظرات صاحب نظران
- درخواست از دبیرخانه جهت تشکیل کمیته بازنگری برنامه
- طرح اطلاعات گردآوری شده در کمیته بازنگری برنامه
- بازنگری در قسمت های مورد نیاز برنامه و ارائه پیش نویس برنامه آموزشی بازنگری شده به دبیرخانه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

نتایج نیازسنجی های انجام شده:

در سال ۱۳۹۴ نتایج نیازسنجی انجام شده بیانگر لزوم بازنگری در برنامه درسی رشته دکتری سلامت بر اساس نیازهای و انتظارات جامعه، نظام سلامت و گروه های مختلف ذینفع بوده است. گروه ذینفعان شامل صاحب نظران مختلف از سازمان های مختلف همچون وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، سازمان بیمه، دانشگاه های علوم پزشکی کشور، مجلس شورای اسلامی و نظام پزشکی می باشد.